

Мирјана Ј. Аранђеловић Миленија Петровић
НАСТАВНИ ЛИСТОВИ
за српски језик и књижевност
за 4. разред основне школе

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. др Љиљана Пешикан-Љуштановић, Филозофски факултет, Нови Сад

Министарство просвете и спорта
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
продужило је решење за овај уџбеник
решењем број:
650-02-00012/2007-06
од 19. 01. 2007.

Мирјана Ј. Аранђеловић Миленија Петровић

НАСТАВНИ ЛИСТОВИ

за српски језик и књижевност
за 4. разред основне школе

BIGZ Publishing
Београд 2007.

ПРЕ НЕГО ШТО КРЕНЕШ ДАЉЕ, ПРОВЕРИ КОЛИКО ЗНАШ (иницијални тест)

број бодова

1. Прочитај стихове из песме *Вожња* Десанке Максимовић и подвуци риму.

Возимо се. Покрај пута
разасута
села леже.
К'о потоци после буре
коњи јуре,
лете, беже.

2. Обележи у народној причи *Несрећнику се не може помоћи*: увод, заплет, расплет.

За некога човека говорило се да је несрећан и да му се никако не може помоћи.

Један богат човек намисли огледати да ли је то истина, па узме једну кесу новаца те метне на брвно преко које је мало потом ваљало да прође несретник. Кад несретник дође близу брвна, он рекне себи: „Доста сам пута преко овог брвна прелазио, хајде сад да огледам да ли могу жмурећи преко ње прећи”.

Тако зажмутивши пређе преко брвна и прекорачи кесу с новцима.

3. У ком лицу је испричана прича?

4. Напиши поруке басне *Коњ и бик* Доситеја Обрадовића.

Добар коњ, носећи на себи младића, трчаше и поиграваше. Види га бик и почне, ругајући му се, говорити:

- Кад бих ја тако носио на својим леђима то дете, познало би оно шта је бик.

Коњ одговори:

- Какво би ми поштење било дете збацити са себе и над slabим показати своје јунаштво?

Порука је _____

5. Прочитај песму *Зравица њчели* Добрице Ерића и подвуци придеве.
Заокружи именицу уз коју стоји придев.

Преспавајте
ове ноћи посне

Напуните
све кућице редом

А кад грану
зоре медоносне

Багремовим
и ливадским медом!

6. Испод цртежа написане су именице којима се именује неко или нешто.
Разврстај именице на заједничке и властите.

Вера

Нови Сад

зец

Копаоник

ружа

осмех

патика

Дунав

заједничке именице: _____

властите именице: _____

7. Следеће именице напиши у женском роду:

дечак _____

учитељ _____

ученик _____

петао _____

певач _____

кошаркаш _____

лав _____

ован _____

8. Ком роду припадају следеће именице:

торба, рачунар, стабло, небо, концерт, игралиште, представа

женски род: _____

мушки род: _____

средњи род: _____

9. Разврстај именице према једнини и множини: _____

птице, тренерка, стрипови, шоља, пахуља, звучници

једнина: _____

множина: _____

10. У следећим реченицама подвучи предикат. _____

а) Сваке вечери пред спавање читам књигу.

б) Мама се љути.

в) Ујутро тешко устајем.

г) Сат звони. _____

11. Спој цртом глагол и време радње.

цртам

будуће време

победићете

садашње време

шапућемо

прошло време

одговарао је

садашње време _____

12. Подвучи субјекат у следећим реченицама.

а) Човек покупи расуте листове хартије.

б) Дечак је знао добро да чита и пише.

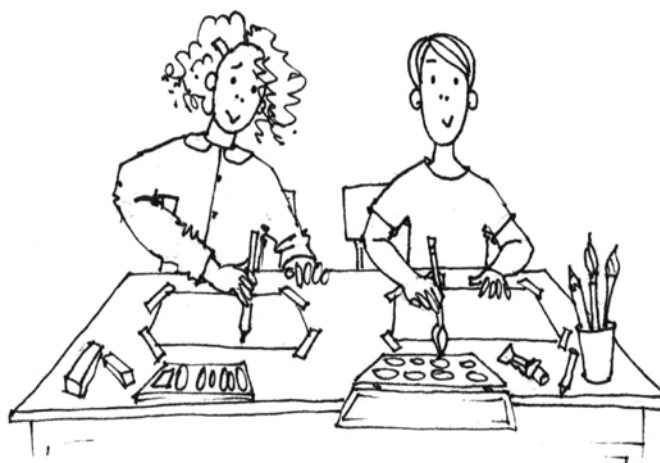
б) Ана и Урош прославили су рођендан. _____

13. Следеће реченице препиши водећи рачуна где треба ставити велико почетно слово.

ана, марко и јована кренули су у школу. радују се што је 1. септембар и што ће видети своје другове. ана је летњи распуст провела код баке у горњем милановцу. тамо је после дужег времена срела своју другарицу јелену која већ две године живи у француској. ана јој је обећала да ће јој послати разгледнице београда.

марко је са клубом ишао на припреме на златибор, а јована је дужи део распуста провела у петровцу на мору.

Укупно бодова _____

ПРОМЕНЉИВЕ И НЕПРОМЕНЉИВЕ ВРСТЕ РЕЧИ

1. У српском језику све врсте речи делимо на _____ и _____
_____.

2. Променљиве речи су: _____, _____,
_____, _____ и _____.

3. Заокружи тачне одговоре:

- непроменљиве речи мењају свој облик и значење
- непроменљиве речи не мењају свој облик и значење
- променљиве речи мењају свој облик и значење
- променљиве речи мењају свој облик, али не и значење.

4. У следећем тексту подвуци променљиве врсте речи:

Да вас стршљен не би ујео, довољно је бити пажљив, а то исто важи и за сусрете с пчелама и осама. Када се нађете негде у природи, избегавајте одећу јарких боја, немојте да користите јаке парфеме, не задржавајте се много око чесми и фонтана, а храну и пиће на излету добро заштитите.

(Политикин забавник)

5. У следећој реченици заокружи непроменљиве врсте речи:

Зурење у облаке можда некеме изгледа као беспослица, али члановима „Друштва поштовалаца“ облака то значи много више од измаглице и кише.

6. Којој врсти речи припадају наведене (спој линијом):

карта

из

измишљати

туфнаст

испред

ми

од

први

јаој

променљива врста речи

непроменљива врста речи

ДОМИНЕ С РЕЧИМА СУПРОТНОГ ЗНАЧЕЊА

Играју се два или више ученика.

Пажљиво исеци домине и окрени их лицем према клупи.

Измешај их и подели сваком играчу једнак број. Први ученик окрене један папирић (домина) и стави га на средину клупе. Затим то исто уради други ученик. Ако на свом папирићу има реч супротног значења, придружује је једној од речи које пишу на картончићу на средини клупе.

Ако нема речи коју би могао сложити, враћа свој папирић међу остале и чека поново свој ред.

Побеђује онај ученик који први остане без домина.

Погрешни ли који од играча, а остали то примете, мора да сачека један круг.

ружан	висок	мали	болестан	мир	дан	бука	излаз	близу	хладно
горе	леп	топло	бело	десно	низак	радост	лето	паметно	весело
тишина	рат	улаз	зима	марљив	изаћи	мршав	лењ	горко	глупо
јак	гладан	ући	празан	далеко	црно	добар	велики	пун	слаб
напред	богат	слатко	прљав	тврђ	назад	тужно	чист	ноћ	жалост
доле	тама	здрав	зао	лево	дебео	мекан	светло	сит	сиромашан

РЕЧИ УМАЊЕНОГ И УВЕЋАНОГ ЗНАЧЕЊА

1. Речи умањеног значења напиши у друкчијем облику:

рибица = мала риба

прозорчић = _____

шумица = _____

капутић = _____

грудвица = _____

гранчица = _____

венчић = _____

ципелица = _____

2. Напиши умањенице следећих именица:

кутија _____

шоља _____

јабука _____

перо _____

машина _____

син _____

капа _____

сат _____

балон _____

коњ _____

лонац _____

лептир _____

3. Заокружи тачне одговоре:

- речи умањеног значења користимо у погрдном значењу
- речи увећаног значења користимо у погрдном значењу
- речи умањеног значења користимо када тепамо
- речи увећаног значења користимо када тепамо

4. Напиши увећанице следећих именица:

даска _____

нос _____

соба _____

зграда _____

игла _____

рука _____

шерпа _____

кеса _____

прстен _____

5. Следеће речи увећаног значења напиши у облику умањеног значења:

торбетина _____

ножурда _____

брадурина _____

ципелетина _____

књижурина _____

флашетина _____

6. Комплетирај реченице умањеницама или увећаницама, водећи рачуна о смислу реченице:

Од силне кише ливада се претворила у праву _____.
(барицу, баруштину)

Прљава _____ простире се све до шуме.
(водица, водурина)

Можда ће сутра сунце подићи отежале _____ цветова и
(главице, главурде)

огрејати _____ младе брезе
(листиће, листурине)

ИМЕНИЦЕ (род и број)

1. Природни род може да буде _____ и _____.

2. Граматички род разликује: _____, _____ и _____.

3. Разврстај следеће именице по роду и броју:

слике, лопта, картони, небо, јастук, чаше, говеда, дечак, грожђе, банане,
гране, аутомобили, минђуша, филмови

именица	м. род	ж. род	с. род	једнина	множина
слика		+		+	
лопта					
картони					
небо					
јастук					
чаше					
говеда					
дечак					
грожђе					
банане					
гране					
аутомобили					
минђуша					
филмови					

ИМЕНИЦЕ (заједничке, властите)

1. Напиши именице које значе место где неко – ради, гради, игра се, бори се, саветује се (на пример – радионица):

место где неко гради _____

место где се неко игра _____

место где се неко бори _____

место где се неко саветује _____

2. Напиши именице које значе лице које – копа, плива, вози, учи, кува, пише (на пример – копач):

лице које плива _____

лице које вози _____

лице које учи _____

лице које кува _____

лице које пише _____

3. Напиши именице које значе месо – јагњета, телета, прасета, пилета, срне (на пример – јагњетина):

месо телета _____ месо прасета _____

месо пилета _____ месо срне _____

4. Која врста именица се пише великим почетним словом?

Великим почетним словом пишу се _____ именице.

5. Исправи именице које су написане погрешним почетним словом.

циркус	Одмор	дунав	Париз	брод
Јунак	Драгана	Фудбал	Море	смедерево
Пирот	Златибор	звоно	банат	капуљача

6. Препиши следећи текст писаним словима, водећи рачуна о писању властитих именица:

СА ТЕ КУЛЕ У ЈУНУ 1419. ГОДИНЕ, ДАКЛЕ ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ПОСЛЕ БОЈА НА КОСОВУ, ДЕСПОТ СТЕФАН ЈЕ ПОСМАТРАО ЗАЛАЗАК СУНЦА НАД УШЋЕМ САВЕ У ДУНАВ. БИО ЈЕ РАДОСТАН И ЗАХВАЛАН БОГУ КОЈИ МУ ЈЕ ПОМОГАО ДА ИЗВРШИ ТЕШКУ ДУЖНОСТ. УЈЕДИНИО ЈЕ, ЈОШ ЈЕДНОМ, СРПСКЕ ЗЕМЉЕ ОКО МОРАВЕ И, ЈУЖНИЈЕ, ПРЕМА ВИЗАНТИЈИ И ПРЕМА МОРУ. ПОДИГАО ЈЕ БЕОГРАД ИЗ РУШЕВИНА И, ЗА ЗАЈЕДНИЧКУ БОРБУ ПРОТИВ ТУРАКА, УСПЕО ДА ПРИДОБИЈЕ И УГРЕ, И БУГАРЕ, ЧАК И НЕКЕ БОСАНСКЕ ВЛАДАРЕ. У СВОМ МАНАСТИРУ РЕСАВА-МАНАСИЈА УРЕДИО ЈЕ ПРВУ ШКОЛУ У КОЈОЈ СУ СЕ ПРЕПИСИВАЛЕ СТАРЕ КЊИГЕ. У ТО ДОБА, ШТАМПАРИЈЕ ЈОШ НИСУ БИЛЕ ИЗМИШЉЕНЕ!

Стефаново дрво, Светлана Велмар Јанковић

7. У следећем тексту подвуци заједничке и властите именице. Одреди која је врста именица, а затим, њихов род и број.

Воз из Београда за Нови Сад каснио је скоро сат и по. Са мном у купеу седела је жена са сином. Дечак је имао око 10-12 година и у наручју је држао жутог пса шиљате њушке. Упитао сам дечака како се зове пас. Поносно ми је одговорио да његов пас носи име из стрипа и да се зове Астерикс.

именица	врста	род	број

ЗБИРНЕ И ГРАДИВНЕ ИМЕНИЦЕ

1. Збирне именице имају само:

- једнину
- множину

(заокружи тачан одговор)

2. Наведене заједничке именице преобликуј у збирне:

пиле _____

јагње _____

дугме _____

унук _____

брат _____

прасе _____

3. У следећим реченицам подвуци збирне именице:

а) Јесење сунце пробијало се кроз грање.

б) Лишће добија златасту боју.

в) На балконима и у баштама цвеће последњи пут цветовима поздравља пролазнике.

г) Тешко је скупити добру момчад за хокеј.

4. Напиши како гласи множина и облик збирне именице наведених заједничких именица:

заједничка именица	множина	збирна именица
прут	прутови	пруће
грм		
прстен		
грумен		
прамен		

4. Комплетирај следеће реченице тако што ћете заједничке именице у множини, написане испод црте, претворити у збирне:

Бака је својој _____ исплела топле рукавице.
унуци

На сеоском имању показали су нам _____, _____.
пилићи прасићи

телићи

Свети Сава је често посећивао _____.
сирочићи

Врбово _____ је савитљиво.
прутови

5. Заокружи тачан одговор:

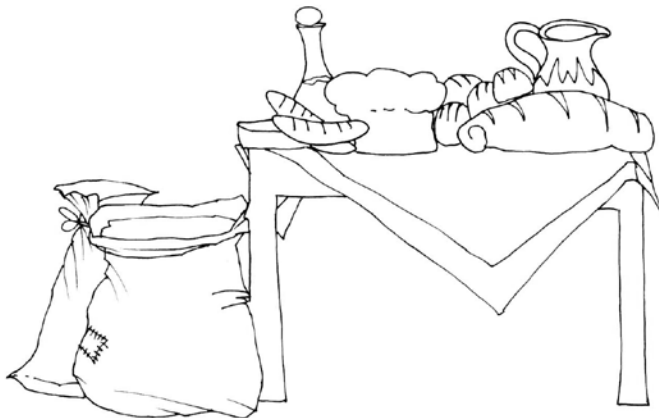
- градивне именице имају само облик јединине
- градивне именице имају само облик множине

6. У следећим реченицама подвуци градивне именице.

- а) Ове зиме једино су се деца радовала снегу.
- б) Данима је заобилазио гомилу песка пред кућом.
- в) Памтим да је отац правио најбоље вино у крају.
- г) Кад је разбио топломер, жива се расула по поду.
- д) „Гора га росом појила,
кошута млеком дојила”.

7. Допуни реченице градивним именицама.

- а) Школске столице најчешће се праве од _____.
- б) У Врњачкој бањи сваког јутра смо пили минералну _____.
- в) У холу наше школе постављене су плоче од белог _____.
- г) Мама је умесила хлеб од белог _____.

8. Напиши неколико градивних именица које се користе за градњу кућа.

АПСТРАКТНЕ (МИСАОНЕ) ИМЕНИЦЕ

1. Напиши неколико апстрактних (мисаоних) именица.

2. Опишите расположење дечака док посматра како његови другови играју фудбал:

РОД И БРОЈ ПРИДЕВА

1. Придеви се са именицом слажу у _____ и _____ .

2. Подвучи правилно написан придев уз именицу:

гласан музика

очева упутства

очишћена улица

олујна невреме

исписане хартија

зреле воће

црна мајица

незанимљиве игра

пуна шоља

3. Повежите правилно придев с именицом:

убрзан

рукавице

проста

небо

мамине

ход

ведро

реченица

перјана

кућа

нова

јакна

седа

свеска

исписана

коса

4. Одреди род и број следећих придева:

придев (именица)	род	број
стари (возови)		
модерна (хаљина)		
половни (компјутер)		
београдски (сајмови)		
памучне (мајице)		
камена (постоља)		
вунене (рукавице)		
модро (небо)		
кожна (лопта)		
офарбана (ограда)		

ОПИСНИ ПРИДЕВИ

1. Које питање постављамо када желимо да сазнамо особину некога или нечега?

Постављамо питање: _____

2. Подвучи описне придеве у следећим одломцима.

а) Ко горда царица и бајна, са снопом златног класја,
На пољу јесен стоји. Са њене дражесне главе
Лиснатих врежа сплет чаробно спушта се доле,
До саме мирисне траве.

Јесен, Војислав Илић

б) На ивици јендека летошњи чкаљ разапео своје осушене крте стабљике, са пободеним ћелавим лопатицама, а на увелом листу лежи мртав један од оних финих баштенских паукова што падају на распуштене косе малих девојчица и спавају у круницама белих јоргована.

Позно јесење јуџиро, Исидора Секулић

3. Спој линијом придев и одговарајућу именицу:

несташан	утакмица
уметничка	дечак
вештачко	слика
исцепана	лопта
пробушена	свеска
занимљива	телевизор
укључен	цвеће

4. Смисли одговарајуће придеве уз именице постављајући себи питања:
какав, каква, какво (је неко или нешто)?

_____ филм	_____ пас
_____ патике	_____ вода
_____ младић	_____ разговор
_____ море	_____ музика
_____ сунђер	_____ мирис
_____ друг	_____ рођак
_____ распуст	_____ књига

ГРАДИВНИ ПРИДЕВИ

1. У следећим реченицама подвуци градивне придеве.

Месец силази низ сребрне степенице.
 Зима је леденим прстима дотакла храст.
 Земљано посуђе све се ређе користи.

2. Спој градивне придеве с цртежом на који се односе.

златни

камени

дрвена

стаклена

3. У ком роду и броју су наведени придеви?

придеви	род	број
златни		
камени		
дрвена		
стаклена		

4. Комплетирај реченице тако што ћеш од градивне именице направити градивни придев.

а) На прозорима стоје _____ саксије с цвећем.

глина

б) _____ очи на меди блистале су као да су живе.

стакло

в) Петар је из _____ кутије извадио _____ војнике.

пластика

олово

г) Бака ми је јесенас исплела два _____ џемпера.

вуна

д) Мами сам купила _____ вазу за Дан жена.

кристал

ђ) На пут смо понели две _____ торбе.

кожа

е) Више волим да цртам _____, него _____ бојицама.

дрво

вода

ж) Пријатније се осећам у _____, него у _____ тренерци.

памук

синтетика

5. Подвучи у следећем тексту све описне, присвојне и градивне придеве и разврстај их у табели:

У дворишту под бетонским степеништем, налазила се једна мала ниска просторија у коју је газда куће, деда Тоза, годинама гомилао непотребне ствари свога покућства. Било је ту поломљених столица без ногу, дрвена дечја колица без точкова, мала браонкаста колевка, зарђали и излизани ашови и лопате, држаље за секире, стара иструлела сламарица... Читав један дан сам превртао и избацивао ову газдину старудију све док ниска просторијица под степеништем није заблистала новим сјајем. Из своје сламарице извадио сам овеће наручје сламе и распростро у један ћошак очишћеног земљаног пода.

Туџа, Стеван Раичковић

описни придеви	присвојни придеви	градивни придеви

ПРИСВОЈНИ ПРИДЕВИ

1. Које питање постављамо када желимо да сазнамо коме нешто припада?

Постављамо питања: _____

2. Подвуци присвојне придеве у следећим примерима под а и б.

а) Слушам птичије речи
корачајући кроз шуму
уском козјом путањом

Пауково дело, Десанка Максимовић

б) Не мари ништа што се неко роди у пачјем друштву, само кад се излегао из лабудовог јајета.

Ружно ђаче, Кристијан Андерсен

3. Напиши присвојне придеве од именица испод линије.

У _____ дворишту наместили су нове кошеве.
школи

Летос сам са татом испитивао _____ дубине.
море

Признајем, само на дубини која није прелазила _____ рамена.
тата

Нисам пажљиво слушала _____ упутства.
тренер

4. Подвуци присвојне придеве.

страшан (лав)

медвеђе (крзно)

ловачка (опрема)

бистра (река)

жута (тренерка)

дечја (галама)

дубока (река)

планински (врх)

дрвена (оловка)

5. Преобликуј именице у присвојне придеве и напиши их на празну црту.

другарица _____ (телефон)

улица _____ (светиљка)

писац _____ (говор)

школа _____ (приредба)

глумац _____ (улога)

држава _____ (застава)

село _____ (школа)

ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ

1. Уместо подвучених именица напиши одговарајуће личне заменице.

- а) Кад би *Томи и Аника* (_____) завршили задатке, онда би почињао онај весели део дана.
- б) *Глумица* (_____) је причала занимљиву авантуру.
- в) *Дега* (_____) је пред кућом нашао картонску кутију.
- г) *Весна, Сашка и Јована* (_____) су кренуле на концерт.

2. Прочитај следеће реченице и стави потребну личну заменицу.

- а) Зашто и _____ нисте дошли на тренинг?
- б) _____ бих волела да ми постану другарице.
- в) Сатима су _____ покушавале да успоставе телефонску везу.
- г) Зашто не _____ желиш да поправиш оцену?
- д) _____ смо набавили саксије. Јесте ли _____ донели цвеће?
- ђ) _____ сам сигурна да ће урадити све задатке.
- е) _____ су стигли на време.
- ж) Зашто је _____ тужна?

3. У којој реченици је правилно употребљена заменица *ви* из поштовања?

- 1. Учитељице, овај задатак само Ви можете да решите.
- 2. Нисте прави другови, очекивао сам да Ви разумете мој проблем.
Правилно је употребљена у _____ реченици.

4. Подвуци личне заменице у следећим реченицама и одреди им лице, број и род.

- а) Он пође даље и виде у дворани целу дворску пратњу.
- б) Она је била кћерка професора који нам је предавао рачуницу.
- в) А ви останите целу ноћ будни па погледајте.
- г) Ти си одговоран за своју ружу.
- д) Нисам ја врео као што је врело сунце.
- ђ) Крену они у свет да траже ко може највише.

заменица	лице	број	род

БРОЈЕВИ (основни, редни, збирни)

1. У следећим стиховима подвуци бројеве и одреди којој врсти припадају.

Три милиона и један мрав живе, раде и спавају

У мрављем граду

Испод велике крушке, у хладу,

Они имају куће на спрат, на три, на девет спратова,

Они навијају будилнике на пет да би се на време пробудили.

Мрав добра срца, Бранислав Црнчевић

број: _____

врста: _____

2. У следећем низу подвуци основне, а заокружи редне бројеве:

седамдесети, сто четири, хиљадита, осмо, један, милион, четрнаест,

3. У следећем низу подвуци бројне именице:

први, двојица, двоје, милион, пет, хиљада, двадесет,

4. Напиши речима бројеве у реченици:

Од 68 (_____) ученика само је 12 (_____) задовољило критеријуме доброг читања.

5. У следећем низу подвуци збирне бројеве:

девет, осморо, трећи, сто, троје, дванаести, петоро, шесторица

6. Напиши римским бројевима редне бројеве:

10. _____ 6. _____ 19. _____
9. _____ 4. _____ 32. _____

7. Прецртај неправилно написане бројеве:

четри

двадесет и четири

деветнаест

иљаду и сто

шесто

петсто осам

8. Напиши:

данашњи датум _____, датум свог рођења _____

Забави се решавањем логичких задатака.

1. Задатак

Учествујеш на кросу. Претичеш другу особу.

На ком си сада месту?

Решење: Ако претекнеш другу особу

и заузмеш њено место, онда си други!

2. Задатак

Миличин отац има још четири кћери: Нену,

Наташу, Ану и Веру. Како се зове пета кћер?

Решење: Њено име је Милица!

ГЛАГОЛИ

1. Погледај илустрацију и напиши на празну црту ко шта ради.

Јелена _____ конопац. Урош и Милан _____ одбојку.
Олга _____ на клупи. Марко _____ на трави. Цвеће _____.

2. Подвуци глаголе у следећим реченицама.

Петар улази у учионицу.
Звона се оглашавају са свих страна.
Снег поново пада.

3. У следећим одломцима подвуци глаголе и разврстај их према значењу.

а) Пустих зеца из торбака,
ал' се зец не очешља,
ал' се зец не уми,
нит исече нокте,
нит исправи стас,
нит дотера глас.
Већ побеже, ој несрећо,
на крај света, ој невољо!
Плави зец,
чудан зец,
једини на свету!

Плави зец, Душан Радовић

глагол	радња	стање	збивање
пустих	+		

б) Наједаред дуну силан ветар. Дрвета се савијаху до земље. Он крхаше
гране и гранчице, па то све носаше као сламке.

Шину муња, очи засенише. Онда загрме. Потраја мало, шину друга,
трећа... и - чу се лупа по крову.

Град, Јанко Веселиновић

радња: _____

стање: _____

збивање: _____

КАЗИВАЊЕ ТЕКСТА С ПРОМЕЊЕНИМ ВРЕМЕНОМ

1. Из следећег текста издвој глаголске облике и напиши их на одговарајућа места у табели:

Зовем се Милан. Ученик сам четвртог разреда основне школе. У јуну ћу напунити 11 година. Радо се играм, али и читам књиге. Највише волим часове на којима разговарамо о бајкама. Када сам био мали, разгледао сам сликовнице. Волео сам када ми је бака читала бајке. Откад идем у школу, сам их читам. Најсрећнији сам када добијем књигу бајки на поклон. Мислим да ћу их радо читати и кад остарим.

перфекат (прошло време)	презент (садашње време)	футур (будуће време)

2. Прочитајте следећи текст и одредите у ком времену је испричан, а онда га препишите користећи презент (садашње време).

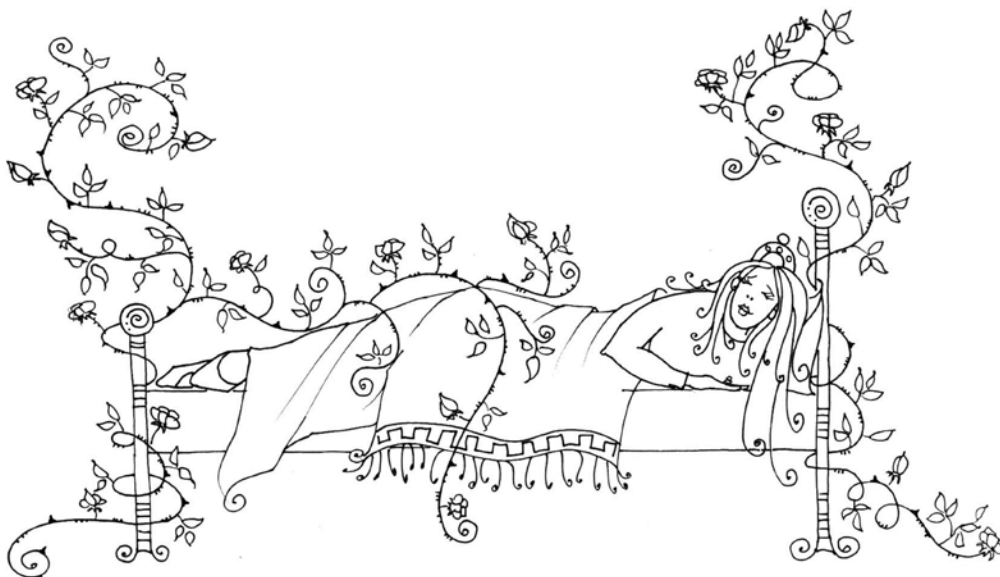
Јован је ударце вежбао код куће. Као и у ранијим случајевима, жртва сам био ја. Он је пуцао пенале у дворишни зид, а ја сам лопту доносио на обележено место. Заморно и досадно, а помало и опасно. Бранио сам његове ударце и не ретко морао да се склањам да ме лопта не би погодила.

Небо над циркусом, Ратомир Дамјановић

3. Препиши текст пребацујући предикате из прошлог у будуће време (футур).

Међутим, баш се тога дана навршило оних сто година и дошао је час да се Трнова Ружица пробуди. Кад се царевих приближио трновој огради, он угледа лепо крупно цвеће које се размаче само од себе да би га неозлеђеног пропустило, а онда се опет састави у живицу.

Трнова Ружица, Браћа Грим

КАЗИВАЊЕ ТЕКСТА С ПРОМЕЊЕНИМ ЛИЦЕМ И БРОЈЕМ

1. Напиши како гласи садашње време глагола у свим лицима:

ЈА	радим		
ТИ			
ОН, ОНА, ОНО			
МИ		свирамо	
ВИ			
ОНИ, ОНЕ. ОНА			шапућу

2. Прочитајте следећи текст и одреди у ком лицу је испричан.

Заклео сам се да ћу и ноћу и дању учити рачуницу, само да поправим белешку. И учио сам, али зар сам ја могао савладати оно на чему су толико њих сломили своју снагу – зар сам могао измирити љубав и рачуницу? Имајући да бирам измеђ' љубави и рачунице, изабрао сам као лакшу љубав и идућег часа уместо двојке, коју сам дотад имао, добио сам јединицу.

Прва љубав, Бранислав Нушић

Текст је испричан у _____.

3. Прочитајте текст (одломак из *Прве љубави* Б. Нушића) у 3. лицу једнине.

4. Препиши текст у 3. лицу множине.

ВРСТА РЕЧИ – ПРОВЕРА

1. Подвуци заједничке именице. број бодова
шоља, оловка, креч, лист, Аница, орахов, питање _____
2. Подвуци градивне именице.
мастило, прскалица, папуча, песак, прозор, земља _____
3. Подвуци збирне именице.
дугмад, бресква, парчад, одељење, грање, снови _____
4. Исправи погрешно написане властите именице.
санке, москва, радар, јагодина, конструктор, грчка _____
5. Заокружи збирне, а подвуци основне бројеве.
троје, педесет један, двадесеторо, друга, седамнаесторо _____
6. Различитим писањем можемо ове основне бројеве да претворимо у редне.
Напиши оба начина.
11 _____ и _____ 3 _____ и _____
24 _____ и _____ 33 _____ и _____ _____
7. У следећој реченици подвуци придеве и одреди којој врсти припадају.
Врело топло лето провели смо на пешчаним плажама Егејског мора.
описни придеви: _____
присвојни придеви: _____
градивни придеви: _____ _____
8. Напиши како гласе присвојни придеви од следећих именица.
Саша _____ Зајечар _____
дете _____ мама _____ _____
9. Подвуци личне заменице у реченици и одреди им лице, род и број.
Они су покушавали граном да приближе лопту мени, али ја сам, ипак, морао да загазим до појаса у воду.
заменица	лице	род	број
- _____
10. Подвуци глаголе у следећој реченици.
Јуче смо планирали да данас идемо у биоскоп, али од тога неће бити ништа због кише. _____
(Сваки задатак носи 1 бод. Погледај решења и оцену на страни 86.) _____

РЕЧЕНИЦА (подела по значењу, облику и саставу)

1. Напиши какве су по значењу следеће реченице.

Босоноги је и те како знао да нас изненади. _____

Да макар врабац полети! _____

Он никад не говори лажи. _____

Је ли могуће да неко због туђе среће одбија своју? _____

Цео дан пада киша. _____

Зар га ниси видео јуче? _____

Пронађи тај текст у читанци! _____

Сви верују у победу. _____

Поделила си све позивнице? _____

Затвори прозор! _____

2. Реченице по облику могу бити _____ и _____ .

3. Преобликуј одричну реченицу у потврдну.

Он никад не говори лажи. _____

4. Напиши какве су по саставу следеће реченице.

Ветар дува. _____ Олујни ветар носи увело лишће. _____

Сара тренира. _____ Учитељица прозива. _____

Мама је љута. _____ Ученици праве изложбу. _____

Школска табла је лепо обрисана. _____

Синоћ сам касно дошла кући. _____

4. Следеће проширене реченице сажми у просте.

Компјутери су данас приступачнији него пре десет-двадесет година.

Све је више уџбеника у електронској форми за слепе и слабовиде ученике.

Тренер је увео у игру младе и неискусне играче.

5. Прошири просте реченице тако да добијеш сложене.

Гледао је телевизор и _____

Сазнала је оцену из српског језика и _____

6. Од следећих речи, које су разбацане, састави реченицу.

летњи Ана је баке распуст код проводила

УПРАВНИ И НЕУПРАВНИ ГОВОР

1. Која три начина писања управног говора постоје?

Први начин: _____

Други начин: _____

Трећи начин: _____

2. Стави знаке interpункције у одломцима:

а)

Зазвонио телефон, тата викну

То је он! Пријатељ ме тражи!

Мама викну

То је он! То ме кројач тражи!

Баба викну

То је он! То ме деда тражи!

И ја викнух

То је он! То ме другар тражи!

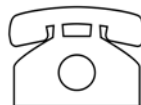
Узе тата телефон

а из њега викну он

Извини ме, мили мој,

погрешан број!

Он, Драган Лукић

б) Знаш шта је, господару?

Шта?, запита трговац.

Богме се окотио твој котао, одговори сељанин, и ево сам ти ждријебе од њега донио, јер је у мене ждријебан и дошао, а ја твојега нећу.

Добро, добро!, одговори трговац, по томе се види да си човјек поштен, фала ти.

3. Пребаци следећи текст из неуправног у управни говор.

Лисица је дуго гледала у малог принца а онда га је замолила да је припитоми. Мали принц је одговорио да хоће врло радо, али да нема много времена јер мора пронаћи пријатеље и упознати још којешта. Лисица му је рекла да човек познаје само оне ствари које припитоми, али да људи више немају времена да било шта упознају.

Мали принц, Антоан де Сент Егзипери

4. Пребаци следећи текст из управног у неуправни говор.

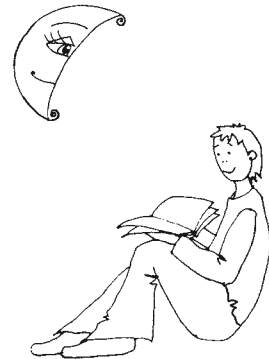
- Ко си ти и шта тражиш? - питао је трљајући очи које му заблесну месечева светлост.

- Ја сам месец и, ево, дођох да посветлим малом Радојици да може читати књиге.

Тврдица зашкргута зубима од пакости и мржње.

- Нећеш! - викну, и још боље затвори врата.

Бајка о гечаку и Месецу, Бранко В. Радичевић

5. Разговор двеју или више особа зовемо _____.

Када говори једна особа, то је _____.

6. Замисли о чему Саша и Петар разговарају док гледају школски финални меч у стоном тенису. Води рачуна о знацима навода.

СТРИП

У читанци си се сусрела/сусрео с одломком из стрипа *Робин Хуг*. Сазнала/сазнао си шта је стрип и када је настао.

1. Наведи наслове стрипова које читаш.

2. Који ликови из стрипа су ти најзанимљивији и зашто?

3. Које су сличности и разлике између анимираног филма и стрипа?

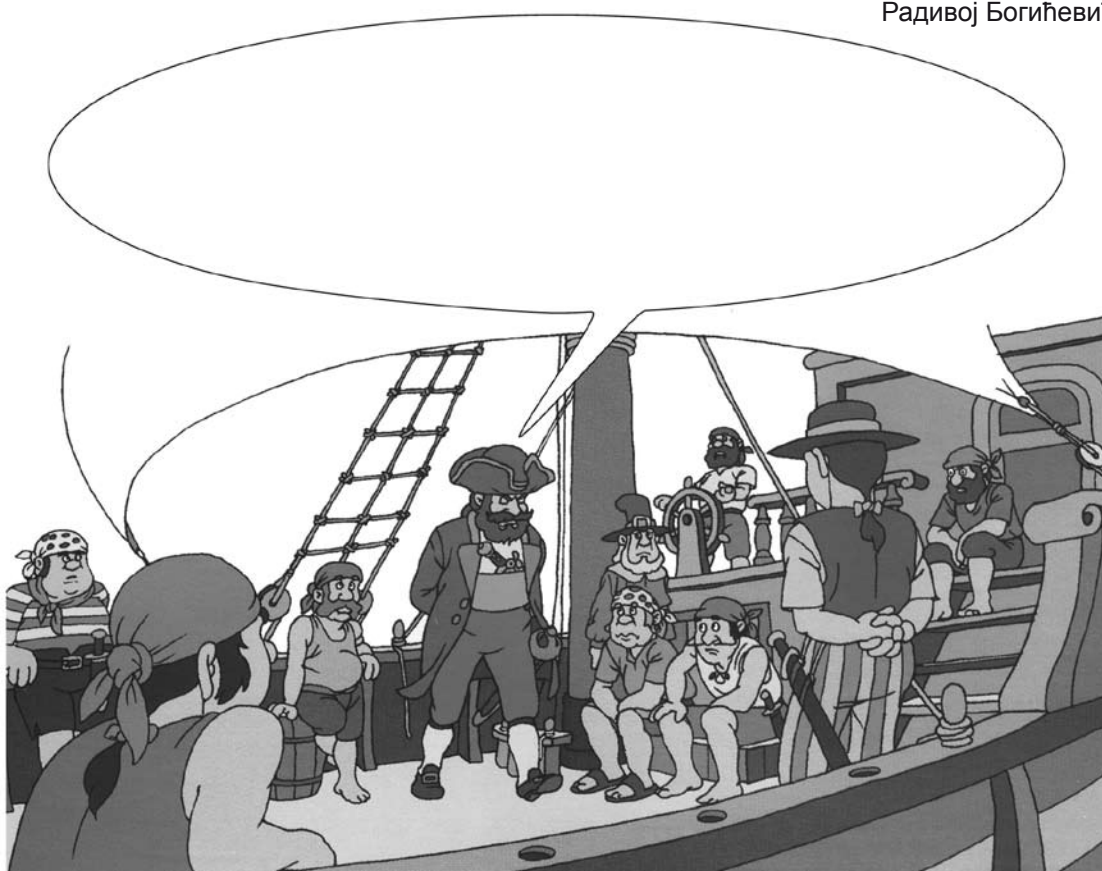
сличности: _____

разлике: _____

Пред тобом је одломак из стрипа Капетан Џон Пиплфокс који је урађен на основу истоименог драмског дела Душана Радовића. Текст је илустровао Радивој Богићевић.

4. С другарицом/другом у клупи осмисли дијалог.

Илустратор:
Радивој Богићевић

ИМЕНСКИ И ГЛАГОЛСКИ ПРЕДИКАТ

1. У следећим реченицама субјекат подвуци једном, а предикат двама линијама.

Човек само срцем добро види.

Тако мали принц припитоми лисицу.

Лисица заћута.

Дечја представа је занимљива.

2. Подвуци предикате у следећим реченицама.

Школску годину започели смо у новој згради.

Мој друг је био врло необичан.

Галама у тренутку престаде.

Његова кућа је била прави мали дворцац.

3. Подвуци у следећим реченицама предикате и одреди који су глаголски, а који именски:

Ливаде миришу. _____

Програм је занимљив. _____

Пролеће је ветровито. _____

Гости су стигли. _____

Цвет је твој. _____

Радови су почели. _____

Јутра су прохладна. _____

Јесен се одужила. _____

Стигли смо први. _____

Чика Јован је професор. _____

4. Одреди врсту речи предиката у следећим реченицама:

Мој тата је строг. _____

Јуче смо поправили клупе. _____

У прозивнику сам груђи. _____

Да, то су они. _____

Веза се прекинула. _____

Грожђе је зрело. _____

5. Доврши започете реченице именским и глаголским предикатом.

глаголски предикат

именски предикат

Дунав _____

Дунав _____

Ми _____

Ми _____

Воз _____

Воз _____

Зима _____

Зима _____

СУБЈЕКАТ

1. Субјекат у реченици означава _____.

2. У служби субјекта могу бити следеће врсте речи: _____,
_____ и _____.

3. Напиши три реченице у којима ће субјекат бити речи:
мудар старац, ви, поток

4. Подвуци субјекат у следећим реченицама и одреди којој врсти речи
припада.

Чамац је плутао реком. _____

На таквој фуруни ми грејемо леђа. _____

Милан је тражио помоћ од другова. _____

5. У наведеним реченицама субјекат је изостављен. Уз сваку реченицу
напиши реч која је у служби субјекта и одреди која је врста речи.

Гледамо двориште. субјекат би била реч _____, врста речи _____

Волиш ли животиње? субјекат би била реч _____, врста речи _____

Волим вас. субјекат би била реч _____, врста речи _____

6. Напиши 2 реченице у којима је субјекат изостављен.

7. Подвуци субјекатски скуп речи у следећој реченици.

Непрестано је падала ситна хладна киша.

8. У следећим реченицама прошири субјекат у субјекатски скуп.

Сунце је одскочило.

Људи су направили мост.

Игралиште је пусто.

ОБЈЕКАТ

1. Објекат у реченици означава _____.

2. У служби објекта могу бити речи: _____
_____.

3. Спој линијом глагол са одговарајућим објектом:

Сања бере	честитке.
Брат је сакрио	ране.
Птице су направиле	цвеће.
Ветар је ломио	гнезда.
Написали смо	лопту.

4. Комплетирај реченице са што више објеката:

Урош носи _____ Јелена прави _____

Дечак гледа _____ Дека прича _____

5. Подвуци објекат у следећем тексту.

И српска престоница омиљено је станиште дивљих животиња, понајвише птица. Обични грађани уочавају да, осим досадних чворака, сврака и гачака, које нам праве непријатна изненађења, често могу да уоче понеку сову, детлића или чују пој славуја.

Политикин забавник

6. Напиши реченицу у којој ће у служби објекта бити заменица *сваиша*.

7. Заокружи слово испред реченица које имају објекат.

- а) Дечак је дуго трчао.
- б) Ветар је носио опало лишће.
- в) Песма птица будила ме је свако јутро.
- г) Дуго смо пливали у базену.
- д) Мама ми је дала новац.
- ђ) Добро свирам бубањ.

ПРИЛОШКЕ ОДРЕДБЕ

1. Прилошке одредбе у реченици стоје уз _____ и одређују

2. Подвуци прилошке одредбе у следећим реченицама и одреди које су за време, место и начин.

Испред свих јахала је Пипи на свом коњу.

Седела је усправно као какав генерал.

Зец је махнито јурио, бежећи од ловца.

Ускоро ће пасти мрак и то је за њега значило спасење.

Мораћу да устајем сваког јутра сат раније да бих изводила пса у шетњу.

Близу учитељице и Пипи седела је на трави Аника.

На лицу јој беше израз као да нешто пажљиво ослушкује.

Сваке јесени у Малом Градићу организује се вашар.

прилошке одредбе за време: _____

прилошке одредбе за место: _____

прилошке одредбе за начин: _____

3. Напиши реченицу у којој ћеш одговорити како и где си провела/провео распуст.

4. Допуни реченице одговарајућим прилошким одредбама за време, место и начин:

Брат и ја газимо по трави. (како?)

Решили смо задатке. (како?)

Најрадије излазим у шетњу. (када?)

Поставили смо кућицу за птице. (где?)

Следећа утакмица одржаће се тек. (када?)

Такмичење хорова одржаће се. (где?)

АТРИБУТ

1. Атрибут је _____ додаток.
2. У служби атрибута могу бити следеће врсте речи: _____
_____.

3. Повуци атрибуте у следећим реченицама.

Два уметника су препознала чудотворну музику.

Гаравко је чистио зачепљена грла вулкана.

Четири фигурице голуба красиле су славски колач.

4. Одреди којој врсти речи припада атрибут у претходним реченицама:

атрибут	врста речи

5. Прошири реченице додајући атрибуте именицама:

Дечаци приметише пса. _____

Облаци прекривају небо. _____

Тврдица зашкргута зубима. _____

6. Прошири следеће реченице додајући атрибуте уз субјекат и објекат.

Ветар носи лишће. _____

Дечаци приметише пса. _____

Облаци прекривају небо. _____

Тврдица зашкргута зубима. _____

7. Заокружи слово испред реченице у којој постоји атрибут.

а) Јутро је снежно.

б) Снежно јутро је свануло.

а) Уморни и сањиви дечаци су стигли.

б) Били су уморни и сањиви.

а) Били су уморни и сањиви.

б) Висока капија се накривила.

а) Продали смо старе књиге.

б) Књиге су старе.

а) Гледали смо занимљиву такмицу.

б) Утакмица је занимљива.

а) Познати писац је стигао.

б) Он је писац.

а) Висока капија се накривила.

б) Капија је висока.

СУБЈЕКАТСКИ И ПРЕДИКАТСКИ СКУП

1. У следећим реченицама подвуци субјекатски и предикатски скуп речи.

Мој брат је сваке вечери свирао упорно и дуго.
Сви дечаци из моје улице играју врло добро одбојку.
Искусни ловац је лако и брзо пронашао стару лисицу.
Прве висibaba стидљиво су се појавиле.
Весна и Урош упорно покушавају да науче да скијају.

2. У следећим реченицама прошири субјекат и предикат додацима.

Деца се играју.

Воз је кренуо.

Кошаркаши су победили.

Цвеће је процветало.

Добили смо поклон.

Врата су замењена.

Ветар је стао.

Дечак је пред вратима.

СЛУЖБА РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ – ПРОВЕРА

број бодова

1. Подвуци субјекат у следећим реченицама и одреди којој врсти речи припада.

Први у трци је најбучнији.

Невена учи три страна језика.

Лептири су прекрили ливаду.

Тврдоглави последњи одустају.

2. Одреди службу подвучене именице.

а) Јесен је неприметно стигла у парк. _____

б) На часу српског језика писали смо о јесени. _____

в) Планирамо излет у јесен. _____

3. Употреби именицу *клуца* у реченици као:

а) субјекат: _____

б) објекат: _____

в) прилошку одредбу за место: _____

4. Коју службу у реченици имају подвучене личне заменице?

а) Она ме је научила да цртам. _____

б) Ми смо први у фудбалу. _____

5. Подвуци субјекатски скуп речи у следећој реченици.

Сањар и лењивац неће много урадити.

6. Подвуци предикат у следећој реченици и одреди којој врсти припада (именски или глаголски).

Ноћ је ведра. _____

Вера постиже одличне резултате. _____

7. Подвуци објекатски скуп речи у следећој реченици.

Школа је набавила нове клупе и столице.

8. Подвуци атрибут у следећим реченицама:

Разгранате крошње храста заклањале су нам видик. _____

Сок од јабука је здрав и укусан. _____

9. У следећој реченици подвуци прилошку одредбу за време.

За пет минута стигло ми је десетак порука. _____

10. У следећој реченици подвуци прилошку одредбу за начин.

Корачала је споро и несигурно. _____

11. У следећој реченици подвуци прилошку одредбу за место.

Тамни облаци надвили су нам се над главом. _____

12. Састави реченицу у којој ћеш употребити збирну именицу камење у служби објекта.

13. Одреди службу и врсту речи у следећој реченици:

Летњи пљусак умио је школске прозоре.

реченица	служба речи	врста речи
Летњи		
пљусак		
умио је		
школске		
прозоре		

(Решење на страни 88)

ПИСАЊЕ ИМЕНА ДРЖАВА И ЊИХОВИХ СТАНОВНИКА

1. Имена држава и њихових становника пишемо _____ почетним словом.

2. Напишите име земље из које је становник:

Мексиканац _____ Перуанац _____
Мароканац _____ Белгијанац _____
Холанђанин _____ Канађани _____
Алжирац _____ Јапанац _____

3. Како називамо становника и становницу наведених држава и насеља:

земља	становник	становница
Енглеска		
Мађарска		
Сопот		
Вршац		
Крагујевац		
Немачка		
Шабац		
Кула		

4. Напиши писаним словима ћирилице имена географских појмова. Води рачуна о великом слову.

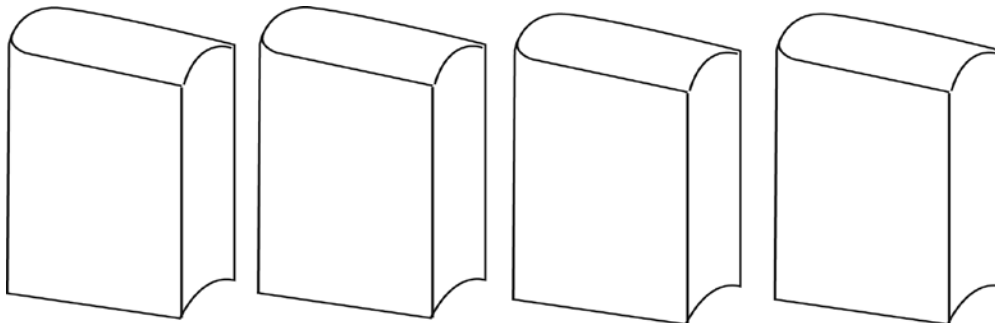
ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ _____
ПЕТРОВАЦ НА МОРУ _____
ДОЊА ТРНАВА _____
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ _____
ВРЊАЧКА БАЊА _____
ЈАДРАНСКО МОРЕ _____
ПАЛИЋКО ЈЕЗЕРО _____
БАЧКО ПЕТРОВО СЕЛО _____

5. Исправи погрешно написана имена географских појмова.

нови Бечеј _____ стара пазова _____
Тихи Океан _____ фрушка гора _____
нови Зеланд _____ обедска Бара _____

ПИСАЊЕ НАСЛОВА КЊИГА, ФИЛМОВА, ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА

1. Наслови књига, филмова, часописа и позоришних књига пишу се _____
_____ почетним словом и обележавају се _____.

2. На корицама књига испиши наслове књига које си прочитала/прочитао.

3. Напиши правилно писаним словима наслове књига.

Даница чита књигу Светлане Велмар Јанковић _____.
књига за Марка

Летос сам прочитао бајку Гроздане Олујић _____.
седефна ружа

Бранислав Нушић написао је занимљиву књигу _____.
аутобиографија

За рођендан сам добила књигу Душана Радовића _____.
београде, добро јутро

Сваког петка купујем _____.
политикин забавник

На киосцима редовно може да се купи _____.
национална географија

4. Наведи наслове својих омиљених филмова и позоришних представа.

5. Напиши који дечји лист читаш.

ПИСАЊЕ СКРАЋЕНИЦА

1. Исправи погрешно написане скраћенице у следећим реченицама, а онда реченице препиши писаним словима ћирилице.

С.А.Д. су освојиле највише медаља.

Са учитељицом је у разред ушао проф др. Никола Петровић.

Заједничке именице су на пр. столица, лопта, чаша...

Тек на 15. стр је лекција о бројевима.

2. Од којих речи су следеће скраћенице?

год. _____

срп. _____

гђица _____

и др. _____

км _____

г _____

мин. _____

Јат _____

ПИСАЊЕ ПРИСВОЈНИХ ПРИДЕВА на: -ев, -ов, -ин

1. Придеве изведене од властитих именица наставком -ев, -ов, -ин, пишемо _____ почетним словом.

2. Напиши како гласе присвојни придеви од следећих властитих именица:

Драгана - _____ (торба)
Милош - _____ (албум)
Иван - _____ (музички стуб)
Маша - _____ (читанка)
Јован - _____ (тренерка)
Ана - _____ (пас)

3. Допуни следеће реченице тако да именице у загради (испод линије) претвориш у присвојне придеве. Води рачуна о почетном слову!

Ићи ћу на излет с _____ сестром.
Марија

Послушали смо _____ савет и отишли смо у биоскоп.
Зоран

Спремамо изненађење за _____ рођендан.
Анђела

_____ видео-игре занимљивије су од _____.
Горан Урош

Нову годину провели смо у _____ викендици.
Бојана

На конкурс је победио _____ цртеж.
Ранко

4. Смисли неколико реченица у којима ћеш употребити присвојни придев изведен од властитих имена:

Александар, Петар, Софија

ПИСАЊЕ ПРИСВОЈНИХ ПРИДЕВА на: -ски, -чки, -шки

1. Присвојне придеве на -ски, -чки и -шки пишемо _____ почетним словом.

2. Од следећих властитих именица изведи присвојне придеве.

Јужна Морава	- _____	(обала)
Нови Сад	- _____	(сајам)
Лесковац	- _____	(роштиљ)
Европа	- _____	(континент)
Ниш	- _____	(округ)
Срем	- _____	(тамбураши)

3. Препиши писаним словима ћирилице примере водећи рачуна када је почетно слово мало, а када велико:

ВЛАДИН БИЦИКЛ	_____
ВОЈВОЂАНСКИ ПЕСНИК	_____
ФИЛИПОВА ФОТОГРАФИЈА	_____
АПАТИНСКИ СОКОВИ	_____
АНДРИЋЕВ ВЕНАЦ	_____
САВСКИ КАНАЛ	_____

4. Допуни следеће реченице присвојним придевима који су изведени од властитих именице.

Туристи хвале _____ сир и _____ пршуту.
Златибор Ужице

Моја бака сачувала је неколико _____ ћилима.
Пирот

На екскурзији смо посетили три _____ манастира.
Фрушка Гора

Моја нова другарица доселила се из _____ дела Војводине.
Бачка

Обишли смо _____ школе.
Књажевац

5. У следећим присвојним придевима изостављен је глас Ј. Упиши где недостаје.

шумадски славуј	аустриска клима
италиански фудбалер	радиска емисија
белгиски сликар	телевизиска претплата
змиске очи	комшки пас
телевизиски екран	аустралиски фудбал

ПИСАЊЕ РЕЧЦЕ НЕ И ЛИ

1. Како се речца НЕ пише уз глаголе?

Речца НЕ уз глаголе пише се _____.

2. Речца НЕ пише се састављено само у глаголским облицима:

_____, _____, _____ и _____.

3. Заокружи слово испред тачно написаног глагола:

а) неволим	б) не знам	в) не учимо	г) не бисмо
д) ни сам	ђ) непазите	е) не знају	ж) непуштам

4. Како се речца НЕ пише уз именице и придеве?

Речце НЕ уз именице и придеве пише се _____.

5. Заокружи слово испред тачно написаних примера.

а) нечовек	б) не познат	в) нељубазна	г) не искрен
д) не хуман	ђ) непријатељ	е) не ухватљив	ж) нерадник

6. Уз сваку именицу, придев и глагол напиши реч супротног значења помоћу речце НЕ.

срећа _____	радим _____	рад _____
могу _____	поштен _____	гледам _____
трчим _____	задовољан _____	

7. Заокружи слово испред реченице у којој је правилно употребљена речца ЛИ.

а) Да ли долазиш?	б) Дали долазиш?
а) Јесили научила?	б) Јеси ли научила?

8. Речце НЕ и ЛИ умешале су се у рецепт. Прецртај мале уљезе.

Крем од лаванде

Непотребно је пола литра слатке павлаке за мућење, 6 жуманаца, 4 кашике сувих лавандиних цветова и пола ли шоље шећера. Прво се на пари не умути павлака са шећером. Затим ли се добро не умуте жуманца са шећером, све се не помеша и не кува на пари двадесетак минута. Посластица ли се не служи хладна или незалеђена. Пријатно ли!

ПРАВОПИС – ПРОВЕРА

број бодова

1. Прочитај пажљиво следеће реченице и стави велико почетно слово где треба.

Из основне школе Ћура јакшић стигле су нам честитке за нову годину и дан школе.

Музеј меда налази се у сремским карловцима у улици митрополита стратимировића.

На европском такмичењу у плесу учествовали су први пут норвежани, финци и швеђани.

Следећег месеца радимо лектуру по избору: олданини вртови гроздане олујић или бескрајна прича михаела ендеа.

Разврстала сам прибор за цртање и ставила сам на клупу оно што је миленино, данилово и гораново. _____

2. Исправи погрешно написане присвојне придеве (велико слово).

ускршњи пост _____

браничевски округ _____

иванова дискета _____

Ужичке доскочице _____

Банатско брашно _____

радичин задатак _____

3. Исправи погрешно написане датуме.

6 јун 1942 _____

17. II. 1965. _____

1 IX 2006 _____

31. XII 2000 _____

4. 7 1996 _____

4. Како пишемо заменицу ВИ из поштовања?

Заменицу ВИ из поштовања пишемо _____ словом. _____

5. У следећем тексту исправи где је заменица Ви написана погрешно.

Поштовани господине,

Желим да Вам се захвалим у своје и у име својих другова на компјутерима које сте нам поклонили. Учитељица нам је прочитала ваше писмо и биће нам част и задовољство да вам покажемо како користимо Ваш поклон.

Пуно вас поздравља одељење IV3 _____

6. Подвуци правилно написане речи.

неверник, не разуман, не знање, незаслађен, не рад, нејасно _____

7. Препиши следећу реченицу писаним словима водећи рачуна о знацима интерпункције.

Ти мораш бити моја, па ако не на овоме, а оно на ономе свету! узвикнух ја ове речи које сам неколико дана раније чуо на позоришној представи.

8. На линији напиши име празника. Води рачуна да ли се пише великим или малим почетним словом.

Још ове године добићу пакетић за _____.
нова година

У школу не идемо _____.
1. мај

Учествујем у приредби поводом _____.
дан светог саве

И ове године за _____ имамо распуст.
ускрс _____

9. Одговори на следећа питања.

Када прослављате дан школе?

Које празнике слави твоја породица?

(Решење на 90. страни) _____

РЕД РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ

1. Заокружи слово испред реченица са уобичајеним редом речи:

- а) Жуто лишће се лагано љуљушка на танкој грани.
- б) Из торбе пишчеве искочи плави зец изненада.
- в) Царев син вешто прескочи високу ограду.
- г) Два богаташа светом Сави једном дођоше.

2. Како би гласио уобичајен ред речи у следећим реченицама:

И начитан је био Месец.

Обрадовао се мали Радојица.

Спава газда тврдица.

Тако лепо прича моја мати.

НАГЛАШЕНЕ И НЕНАГЛАШЕНЕ РЕЧИ, СЛОГОВИ

1. Подели следеће речи на слоге:

написан, ученик, пут, радост, лампа, оцена, земља, висина, представа, ватра, граматика, закаснити, полицајац, комшија, Београд

2. У следећим речима заокружи слог који је наглашен (акцентован):

путник, радник, вечера, путопис, животиња, простирка, ветрењача, запамтити

3. Подвуци речи које имају кратак наглашен слог:

доливати, космос, кошница, отегнути, плећка, превиђати, сагласан

4. Подвуци речи које имају дуг наглашен слог:

небрига, прелом, странац, традиција, уметник, цепати, чорба, запевати

5. Разврстај следеће речи на оне које имају дуг и на оне које имају кратак акценат:

црнити, препрека, пробијати, насукати, младић, кућа, кум, изненада

Речи с дугим акцентом су: _____.

Речи с кратким акцентом су: _____.

РЕЧИ ИСТОГ ОБЛИКА, РАЗЛИЧИТОГ ЗНАЧЕЊА

1. Састави реченице и у свакој искористи по једну наведену реч.

Месец (небеско тело)

месец (временски период)

њушка (део тела животиње)

њушка (глагол)

горе (прилошка одредба за место)

горе (глагол)

Зора (властито име)

зора (доба дана)

град (насеље)

град (временска непогода)

РЕЧИ РАЗЛИЧИТОГ ОБЛИКА, ИСТОГ ЗНАЧЕЊА

1. Напиши речи које имају исто или слично значење:

бесан _____

бистро _____

немиран _____

штрокаво _____

ићи _____

раздрагано _____

галама _____

паметан _____

скитати _____

сазнати _____

правити _____

чувати (пазити) _____

РАЗЛИКОВАЊЕ ГЛАСОВА Ћ-Ч, Ћ-Ц

1. Прочитај строфу из песме *Грличица грче* Зорице Симовић пазећи на правилан изговор гласа ч.

Грличица грче.
Сара расо срче.
Хрчци хитро трче.
Цврчци звонко цврче.
Грличица грче.

2. Допуни речи словима ћ-ч, ћ-ц .

Мама је пун ___ак наше оде___е однела у Црвени крст.

___ор___е је понео довољно сендвиг___а за све нас.

Занимање о___а___ра је све ре___е.

Наши ро___аци из Пара___ина стижу ве___ерас.

Бака је пресвукла старе јасту___ни___е.

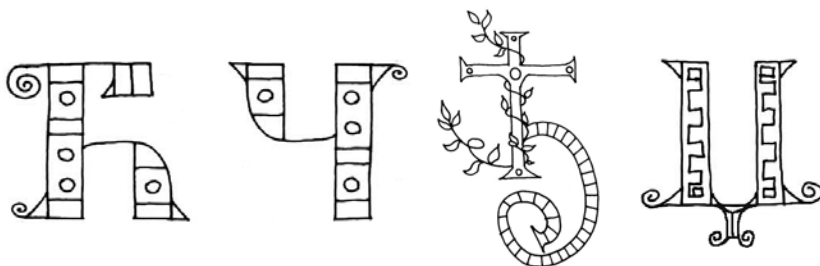
Преска___у___и ограду поцепао сам ___емпер.

Новогодишња јелка оки___ена је разнобојним све___ицама.

Набрала сам букет љуби___ица.

Направи___емо ___а___ки споменар на крају ___етвртог разреда.

Нару___или смо у___бенике за наредни разред.

ПИШЕМО ПИСМО

Људи међусобно комуницирају, због недостатка времена или удаљености, преко телефона, писмом, SMS-порукама, e-mail (електронском поштом). Како технологија све више напредује, ређе пишемо писма, а све чешће празнике и рођендане пријатељима и рођацима честитамо пишући кратке поруке на мобилном телефону или шаљући електронска писма.

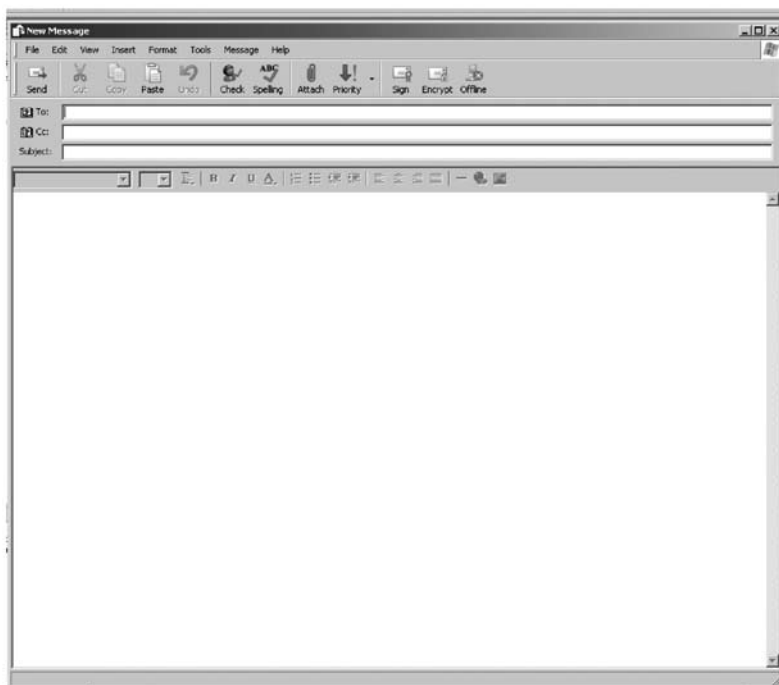
Пред тобом су два облика писма: класично које шаљемо поштом у коверти и оно које шаљемо интернетом. Определи се за облик који желиш и напиши писмо другу или другарици.

1. Обично писмо шаље се у коверти на којој напишемо адресу коме шаљемо. Писмо започињемо у левом горњем углу са Драг/Драга (име особе), или Поштован/Поштована (име особе).

Нови ред почиње великим словом и писмо, као и сваки састав, треба да има увод, разраду и закључак, јасно издвојени увлачењем пасуса.

На крају писма, у десном углу стоји наш потпис.

2. Већина вас зна како се шаље електронско писмо. За оне који се мало слабије сналазе објаснићемо.
 - У прозору под називом To – уписујемо адресу коме шаљемо, на пример: anamisic@yahoo.com
 - У прозору под називом Subject – уписујемо тему нашег писма, на пример: Честитка

ОПИСИВАЊЕ

(природе, лика)

1. Погледај пажљиво илустрацију и опиши је.
Користи што више придева.

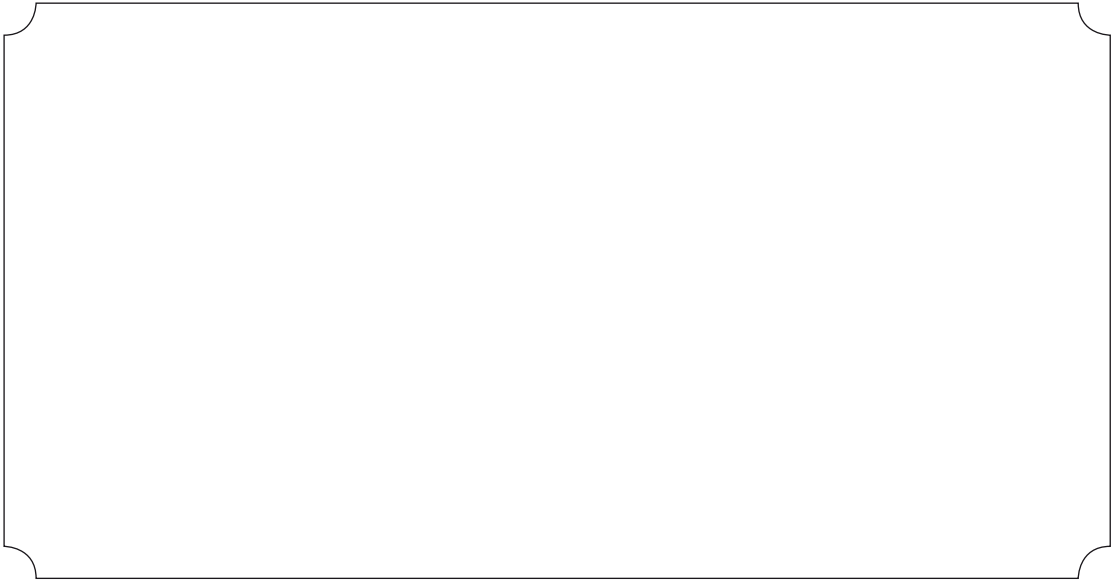

2. Опиши један дан који си провела/провео у природи (у парку, крај реке, у шуми, на мору...).

3. Према књижевном опису илуструј лик Пипи Дуга Чарапа.

„Коса јој је била боје шаргарепе, сплетена у две чврсте плетенице које су биле равне. Нос јој је био налик кромпиру и био је пун пега од сунца. Имала је велика уста са здравим белим зубима. И хаљина јој је била чудна. Требало је да буде плава, али како јој је понестало материјала, Пипи је овде-онде убацила комадиће црвеног. На своје дуге танке ноге навукла је пар дугих чарапа и то једну браон, а другу црну. Имала је црне ципеле које су биле двоструко дуже од њених стопала. Најчудније је било што јој је на рамену био мајмунчић обучен у плаве панталоне и жут капутић са сламнатим шеширом на глави”.

Пипи гуџа чарапа, Астрид Линдгрен

4. Опиши особу коју добро познајеш: њен изглед и особине које ти се код те особе допадају.

5. Како би волела/волео да изгледа твоја учионица?
Замисли је и опиши (боја зидова, слике, панои, распоред намештаја, наставна средства која би се користила на часовима математике, природе и друштва ...).

ОПИСНИ И ПРИПОВЕДАЧКИ ТЕКСТ

Пажљиво прочитај следећа два одломка и одговори на питања.

а) Тамо на страни крупан бик доживљује позно јесење јутро. Лежи; под њим и око њега се отопила слана и пуши се земља. Уз рогове накомстрешени чуперци коврџаве длаке, а под испупченим црним челом светла влага сањивих очију. Обара главу и слузавим својим ноздрвама мирише траву, жуту као шафран, горку као пелен. - Клече, заљуља се, грдан и тежак, и страховито шупљим тоном прастарих животињских грдосија рикну поздрав Богу Сунцу.

Позно јесење јутро, Исидора Секулић

б) Узели смо целу теглу пекмеза и ставили је у очеву торбу. И векну хлеба. И кухињски нож. Пробудили смо се веома рано и чекали га. Куцнуо је на прозор опрезно да не би пробудио старије. Искочили смо кроз прозор на улицу и кренули. Тек што смо изашли из града, затражио је хлеба и пекмеза. Доручковали смо и кренули даље. Попели смо се на једно брдо. Босоноги је рекао да је то ниско брдо и да он са њега није пољубио небо. Пешачили смо све даље и даље.

*Босоноги и небо,
Бранислав Црнчевић*

1. Који одломак је описни а који приповедачки?

описни је _____
приповедачки је _____

2. По чему се наведени одломци разликују?

3. Која врста речи је чешћа у описном тексту, а која у приповедачком?

У описном тексту више има _____.

У приповедачком тексту више има _____.

4. Шта све може да буде тема описног текста?

Тема описног текста може да буде опис: _____

5. Наведи неколико описа (природе, ликова, расположења...) из текстова које си прочитала/прочитао.

6. Испричај неколико догађаја из одломка приче *Босоноги и небо*.

7. Испричај један свој доживљај са излета, распуста, летовања, утакмице, рођендана...

ПЛАН ПРИЧЕ

У претходним разредима научио си да свака прича има делове, тематске целине.

1. Одреди тематске целине у причи *Виолина*, Мирослава Демака и свакој дај наслов.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

2. Напиши састав према следећем плану. Наслов сама/сам одреди. Води рачуна да задатак има увод, разраду и закључак.

1. Припрема за излет
2. У аутобусу
3. У току дана обишли смо
4. Долазак кући

РУЖНО ПАЧЕ

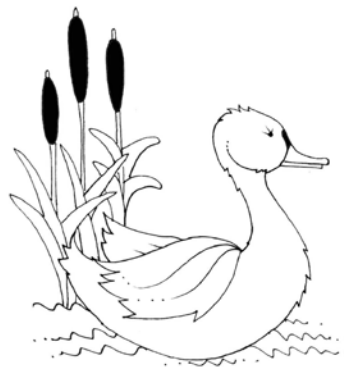
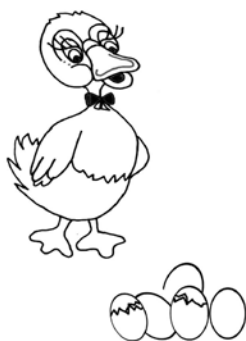
(препричавање на основу плана приче)

1. Исеци слике и поређај их по реду, како су се догађаји дешавали. Свакој слици дај наслов.

Наслови тематских целина:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

2. На основу сачињеног плана препричај причу у свесци.

ДОВРШИ ЗАПОЧЕТУ ПРИЧУ

Дат је почетак приче.

Твој задатак јесте да је довршиш на маштовит начин, а затим јој дај наслов. Потруди се да користиш управни говор.

Једног јулског поподнева кренули смо мој старији брат и ја узводно обалом реке Таре.

Обала је на појединим местима била тешко проходна. То нас није обесхрабривало. Напротив, појачавало је жељу да наставимо даље.

Одмарали смо се поред једног жбуна када је брат видео у стени отвор тако мали да смо могли проћи само пузећи. Већ следећег тренутка нашли смо се у пространој пећини. Брат ме је повукао за рукав и узвикнуо:

„Петре, погледај!”

Окренуо сам се и остао без даха...

ПРОВЕРИМО ЗНАЊЕ КРОЗ ИГРУ

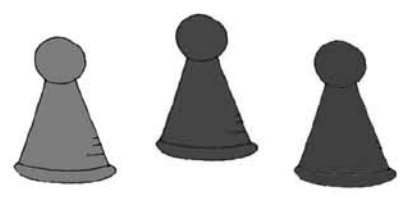
Учествује 2 до 5 ученика. Игра се помоћу коцкице и фигурица различитих боја („Не љути се човече“). Креће се када се бацањем коцкице добије број 6. Поља су означена бројевима од 1 до 30. Зауостављањем на одређеном пољу ученик мора што брже да одговори на питање које је за то поље предвиђено. Ако не зна, враћа се на почетак игре. Циљ је што пре стићи од куће (старт) до школе (циљ).

На неки пољима постоје препреке на путу, па ученик мора да сачека једно бацање (пруга, полицијска контрола, радови на путу, раскрсница).

На пољима број 11 (одрон камења на путу) и 23 (радови на путу) ученик скреће с пута за једно поље. На том месту чека следеће бацање да би се укључио у игру.

Питања

1. Наброј 5 заједничких именица.
2. Шта су глаголи?
3. Кажу једну обавештајну реченицу.
4. Наброј 5 градивних именица.
5. Наброј 5 описних придева (кажи и именицу уз коју стоји придев).
6. Растави реч учитељица на слоге.
7. Кажу једну заповедну реченицу.
8. Наброј 5 градивних придева (кажи и именицу уз коју стоји придев).
9. Наведи слова азбуке.
10. Како се пишу присвојни придеви на -ев, -ов и -ин?
11. Каквим почетним словом се пишу имена улица и градова?
12. Наброј 5 глагола који означавају радњу.
13. Како се пишу наслови књига и листова?
14. Како гласе скраћенице за метар и страницу?
15. Наброј 3 глагола који означавају стање.
16. Кажу једну просту реченицу.
17. Како се пишу присвојни придеви на -ски, -чки и -шки?
18. Наброј 3 глагола који означавају збивање.
19. Кажу једну проширену реченицу.
20. Наброј глаголе уз које се речца НЕ пише заједно.
21. Кажу једну упитну реченицу.
22. Наброј 5 збирних именица.
23. Наброј 5 умањеница.
24. Како се пише речца НЕ с глаголима?
25. Наброј 5 увећаница.
26. Наведи начине писања управног говора.
27. Како се пише речца НЕ с придевима и именицама?
28. Које врсте бројева знаш?
29. Наведи 5 властитих именица
30. Како гласе личне заменице за множину?

ЗАДАЦИ ЗА ВЕЖБАЊЕ

(Умањенице, увећанице, речи супротног значења)

1. Напиши на линији облике речи умањеног значења.

мрав _____ прст _____ облак _____
срце _____ брег _____ реч _____
брдо _____ јагње _____ вода _____
киша _____ линија _____ длака _____

2. Поред сваке речи напиши реч која значи нешто увећано.

комад _____ јунак _____
трава _____ жаба _____
во _____ птица _____
камен _____ торба _____
кесе _____ лампа _____

3. Напиши облике речи умањеног значења од следећих придева.

сив _____ црвен _____
розе _____ дебела _____
пун _____ модра _____
зелен _____ мало _____

4. На линији напиши реч супротног значења.

ћутати _____	стојати _____	горе _____
испод _____	лево _____	испред _____
раније _____	рушити _____	откривати _____
бео _____	радостан _____	ведро _____
ситно _____	дуго _____	маштовито _____
бистро _____	тешко _____	вредан _____
груб _____	штета _____	галама _____
дан _____	мана _____	стварно _____
висок _____	уско _____	пењати _____
ући _____	подизати _____	износити _____

5. На линији напиши речи истог или сличног значења.

галама _____	весео _____	брз _____
лаж _____	снажан _____	мудар _____
драг _____	љут _____	викати _____
причати _____	фарбати _____	сналажљив _____

МРАВ ДОБРА СРЦА – Бранислав Црнчевић

1. Одреди тему песме.

2. Ко је главни лик у песми *Мрав добра срца*?

3. Мравља заједница је многобројна. Зашто је мравима необично када се један не појави на послу?

4. Како мрави испољавају своју забринутост што се један мрав осамио?

5. Зашто се мрав осамио и ућутао?

6. Мрави су се растрчали да траже цврчка. Зашто им је важно да орасположе мрава?

7. Шта мислиш, како би песма могла да се заврши? Допиши стихове (не морају да се римују).

8. Наведи неколико особина које су сличне мраву и човеку.

СВИТАЦ ПШЕНИЧАР И ВОДЕНИЧАР – Добрица Ерић

1. Где живи воденичар?

2. У које доба године се појављује свитац?

3. Зашто су се спријатељили свитац и пшеничар?

4. Песник за воденичара каже да је био „делија“ шта то значи?

5. Како су се споразумевали свитац и воденичар?

6. Наведи примере из песме за персонификацију.

7. Која расположења и осећања су везана за пријатељство, а која за усамљеност? Повежи линијом. Допиши и неке своје примере:

	радост	
	туга	
пријатељство	игра	усамљеност
	неразумевање	
	припадање	
	одбаченост	

МЕЂЕД, СВИЊА И ЛИСИЦА – народна прича

1. У 3. разреду читали сте басне *Вук и јагње* и *Корњача и зец*. Препричај их укратко.

Вук и јагње

Корњача и зец

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
---	---

2. Знаш ли још неку басну? Наведи наслове.

3. У чему се разликују басне и приче о животињама?

4. Наведи из приче *Међед, свиња и лисица* примере за персонификацију.

5. Ко је поступио праведно, а ко неправедно у причи?

6. Како је прича могла још да се заврши?

7. Објасни значење речи:

похлепа, грамзив, себичан, завидљив.

(Ако не знаш значење неке речи, потражи у школској библиотеци Речник.)

НАЈБОЉЕ ЗАДУЖБИНЕ – народна прича

1. Ко је био свети Сава?

2. Зашто богаташи желе да свој новац уложе у неку задужбину?

3. Шта мислиш, зашто је св. Сава богаташима дао три године? Да ли је то мало или много времена да се учини добра задужбина?

4. Разврстај добра дела на она које је учинио млађи и на она које је учинио старији богаташ:

	подигао школе	
	спасио дете из бунара	
	неговао болесника	
	подигао цркве	
	посадио воћке	
старији	саградио болнице	млађи
	направио три лађе	
	растерао разбојнике	
	нахранио и обукао старца	
	запослио учитеље, лекаре...	
	поделио новац сиротињи	

Свети Сава каже богаташима: „Задужбина, коју неко чини сам собом, својим личним радом лишавајући се и мучећи се, више вреди од задужбине која се новцем подиже“.

5. Слажеш ли се ти с његовим мишљењем? Објасни зашто.

6. Напиши различите разлоге за одговоре ДА и НЕ, за следећу тврдњу:

Човек може бити срећан, иако ништа материјално нема.

ДА

НЕ

БАЈКА О ДЕЧАКУ И МЕСЕЦУ – Бранко В. Радичевић

1. Шта су бајке?

2. Која је разлика између уметничких и народних бајки?

3. Ко су главни ликови у Бајци о дечаку и Месецу?

4. Која је разлика у значењу: богаташ и богаташ тврдица?

5. Ко помаже дечаку и зашто?

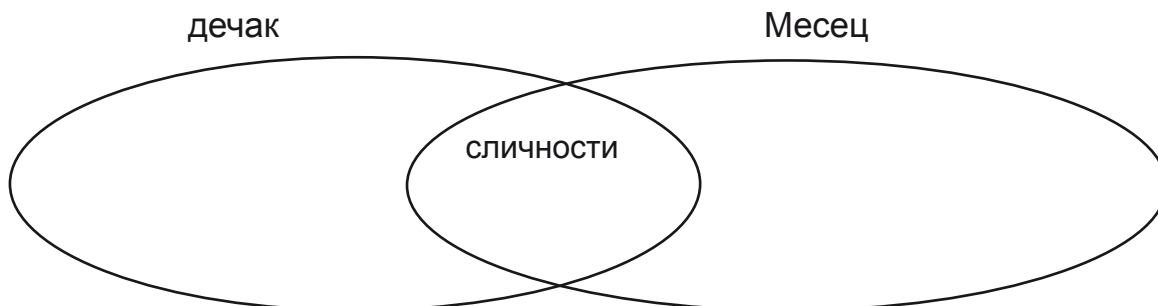
6. Наведи примере из текста за персонификацију.

7. Наведи особине дечака Радојице и његовог газде тврдице:

дечак: _____

тврдица: _____

8. Које су заједничке, а које различите особине дечака и Месеца?

ЛУЦКАСТА ПЕСМА – Фредерико Г. Лорка,
АЖДАЈА СВОМЕ ЧЕДУ ТЕПА – Љубивоје Ршумовић

1. Која је тема *Луцкасте песме*, а која *Аждаја своме чеду тепа*?

Луцкаста песма, тема:

Аждаја своме чеду тепа, тема:

2. У ком лицу су испеване *Луцкаста песма* и песма *Аждаја своме чеду тепа*?

Луцкаста песма у _____

Аждаја своме чеду тепа у _____

3. Рекли смо да је дијалог разговор двеју особа, а монолог је када једна особа прича. Напиши у којој песми има дијалога а у којој монолога.

Дијалог у песми: _____

Монолог у песми: _____

4. На крају узвичних и заповедних реченица стављамо знак узвика. Одреди врсте реченица у песми *Луцкаста песма*.

5. Обе песме изражавају топла и нежна осећања мајке према детету, Ипак, ове песме се по нечему разликују. У чему?

6. У којој песми има хумора?

7. Шта је у тој песми смешно?

ОЛДАНИНИ ВРТОВИ – Гроздана Олујић

1. Наведи наслове бајки које си прочитао/прочитала:

2. Која бајка ти се највише допала? Објасни зашто.

3. Који ликови су главни?

4. Наведи споредне ликове.

5. Напиши кратак садржај једне прочитане бајке.

Седефна ружа

1. За чим чезне Седефна ружа?

2. Шта о томе мисле морски становници?

3. Ружа пати за лепотома горњег света. Шта настаје из те патње?

4. Шта бисер мења у животу Седефне руже?

5. Како се осећа када доспе у горњи свет?

6. Ко разуме њену чежњу?

7. Шта мислиш, шта представља бисер?

8. Како се бајка завршава?

АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА – Луис Керол

1. Како Алиса доспева у Земљу чуда?

2. Кога упознаје у Земљи чуда?

3. Наведи главне догађаје у роману који се дешавају редом.

4. Препричај укратко догађај који ти се највише допао и објасни зашто.

5. Опиши лик који ти се највише допао.

6. Шта је у овом роману бајковито?

7. Пробај да нађеш филм Алиса у Земљи чуда.

Када га одгледаш, упореди га с књигом и одговори на питања: Да ли филм у потпуности прати догађаје из књиге? Како ти замишљаш Алису и остале ликове, а како су приказани у филму? У чему се још разликују књига и филм? Шта се теби више допало: књига или филм? Објасни.

БОСОНОГИ И НЕБО – Бранислав Црнчевић

1. У ком лицу је испричана прича?

2. Ко прича причу о Босоногом?

3. По чему је Босоноги другачији од остале деце?

4. Заокружи одговоре за које мислиш да су тачни. Објасни у којој ситуацији се види одређена особина Босоногог:

- радознао	- особењак
- недружељубив	- љубоморан
- маштовит	- хвалисав

5. У које приче Босоногог су дечаци поверовали?

6. Како се завршила прича Босоногог да је спалио море?

7. Шта су дечаци осећали према Босоногом?

8. Препричај одломак који ти се допао.

ПРВА ЉУБАВ – Бранислав НУШИЋ

1. Која је тема приче?

2. Ко су главни ликови?

3. Ко прича причу?

4. Где дечак исказује љубав Перси?

5. Какво осећање у њему буди то место када је одрастао?

6. Зашто Перса не може да постане дечакова жена?

7. Дечак брзо одустаје од учења математике. Зашто?

8. Шта дечак предлаже Перси?

9. Зашто Перса прихвата предлог?

10. Како се завршава њихова љубав?

11. Шта те је насмејало у овој причи?

ТРНОВА РУЖИЦА – Браћа Грим

1. Где се одвија радња?

2. Којим поводом цар приређује славље?

3. Кога све позива на гозбу?

4. Шта су суђаје?

5. Чиме оне дарују девојчицу?

6. Цар није позвао тринаесту суђају јер није било места. Како му се она свети?

7. Шта се догађа на петнаести рођендан цареве кћери?

8. Зашто су сви у дворцу успавани?

9. Ко покушава да пробуди девојку? Зашто им то не полази за руком?

10. Када млади царевић успева да пробуди Трнову Ружицу?

11. Прочитај у читанци текст *Трноружица се буди*, Зорице Симовић. У чему је разлика између ова два текста?

ГРАД – Ј. Веселиновић

1. Прича *Град* је:

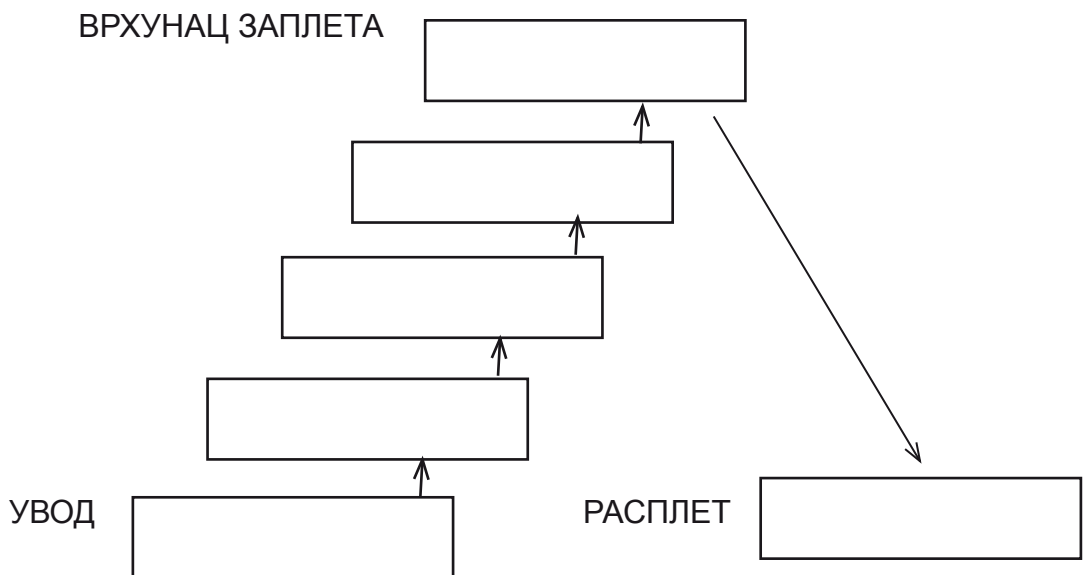
- прича о догађајима
- описује природу

2. У ком лицу је испричана прича?

3. Како врућину и оморину подносе људи, а како животиње?

4. Пронађи у тексту поређења и испиши их на линији.

5. Тематске целине обележене су бројем у читанци. Свакој дај наслов и попуни табелу која приказује композицију приче:

БЕСКРАЈНА ПРИЧА – М. Енде

1. Ко су главни ликови у причи?

2. У шта се претвара зрно песка?

3. Шта Месечево дете пре одласка шапуће Бастијану? Зашто је то важно?

4. Зашто се Бастијан осећа беспомоћно без Месечевог детета?

5. Чиме је Бастијан добио моћ над свим стварима у Фантазији?

6. Напиши неколико примера за персонификацију из текста.

7. Препиши опис који ти се највише допао.

8. Препричај одломак који ти се допао.

БАЈКА

1. Наведи неколико бајки које си прочитао/прочитала.

2. Како најчешће започиње бајка?

3. Шта мислиш, зашто није одређено место и време дешавања радње?

4. Који ликови су најчешће позитивни, а који негативни?

ПОЗИТИВНИ ЛИКОВИ

НЕГАТИВНИ ЛИКОВИ

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

5. Наведи позитивне и негативне ликове у бајци коју си последњу прочитао/прочитала.

ПОЗИТИВНИ ЛИКОВИ

НЕГАТИВНИ ЛИКОВИ

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

6. Који бројеви се најчешће јављају у бајкама?

Бројеви _____

Наведи примере:

7. Који ликови и појединости бајку чине фантастичном, а који стварном?

Образложи свој одговор наводећи примере из бајке Пепељуга.

8. Наведи сличности и разлике између бајке *Олданини вртови* Гроздане Олујић и народне бајке *Пеџељуџа*.

9. Које од наведених особина су карактеристичне за бајку. Заокружи слово испред одговора.

- а) у бајци нису присутни фантастични ликови и догађаји
- б) најмлађи синови савлађују најтеже препреке
- в) неправда увек побеђује
- г) добро увек побеђује зло
- д) бајка садржи многе поуке

10. Играјмо се асоцијација.

Дато је решење асоцијације: БАЈКА.

Са другарицама и друговима напиши речи у колонама А, Б, В, Г а које ће својим решењем бити асоцијација за БАЈКУ.

А

БАЈКА

Б

В

Г

НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ

1. Зашто неке приче и песме зовемо народне?

2. Наведи неколико народних песама и прича које си прочитао.

3. Народне песме деле се на лирске и епске. О чему говоре лирске, а о чему епске песме?

лирске: _____

епске: _____

4. У ком стиху (колико слогова) су испеване епске народне песме?

5. Да се подсетимо, у претходним разредима читао/читала си:

епске песме

лирске песме

6. Допиши које си народне песме ове године учио/учила:

7. Рекли смо да се народне приче деле на:

бајке, _____, _____, _____, басне,
(Ако не можеш да се сетиш свих врста, погледај у Читанци на 134. стр.)

8. Наведи неколико наслова бајки, басне и прича о животињама које знаш.

9. Шта су кратке народне умотворине?

10. На левој страни је име народне умотворине, а на десној пример.
Повежи их линијом.

пословица

Пали – паприка није,
пече а ватра није,

изреке

Боде а драча није. (коприва)

питалице

Дрво се на дрво наслања.

Прошао к`о бос по трњу.

брзалице

Питало дете оца:

„Ал` је лакше угостити сита или гладна човека?“

„Лакше је гладна“, одговори отац.

загонетке

Чика чворак чува читаву чету чавки.

Чик чворче чукни чавки чвргу.

ВРСТА РЕЧИ – РЕШЕЊЕ

1. Подвуци заједничке именице. број бодова
шоља, оловка, креч, лист, Аница, орахов, питање 1
2. Подвуци градивне именице.
мастило, прскалица, папуча, песак, прозор, земља 1
3. Подвуци збирне именице.
дугмад, бресква, парчад, одељење, грање, снови 1
4. Исправи погрешно написане властите именице.
санке, Москва, радар, Јагодина, конструктор, Грчка
5. Заокружи збирне, а подвуци основне бројеве.
троје, педесет један, двадесеторо, друга, седамнаесторо 1
6. Различитим писањем можемо ове основне бројеве да претворимо у редне.
Напиши оба начина.
11 - 11. XI	3 - 3. III	
24 - 24. XXIV	33 - 33. XXXIII	4
7. У следећој реченици подвуци придеве и одреди којој врсти припадају.
Врело топло лето провели смо на пешчаним плажама Егејског мора.
описни придеви: врело, топло
присвојни придеви: Егејског
градивни придеви: пешчаним 3
8. Напиши како гласе присвојни придеви од следећих именица.
Саша - Сашин	Зајечар - зајечарски	
дете - дечји	мама - мамин	4
9. Подвуци личне заменице у реченици и одреди им лице, род и број.
Они су покушавали граном да приближе лопту мени, али ја сам, ипак, морао да загазим до појаса у воду.

зaмeницa	лицe	рoд	брoј
oни	3. лицe	мушки	мнoжинa
мeни	1. лицe	мушки	јeднинa
јa	1. лицe	мушки	јeднинa

3

10. Пoдвyци глaгoлe y cлeдeћoј рeчeници.

Јучe смo плaнирaли дa дaнaс идeмo y биoскоп, aли oд тoгa нeћe бити ништa збoг кишe.

5

Укупно 23 бoдa

13 бoдoвa - (дoвoљaн) 2
 14 - 17 бoдoвa - 3
 18 - 21 бoдa - 4
 22 - 23 бoдa - 5

СЛУЖБА РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ – РЕШЕЊЕ

број бодова

1. Подвуци субјекат у следећим реченицама и одреди којој врсти речи припада.
Први у трци је најбучнији. број (редни)
Невена учи три страна језика. именица (властита)
Лептири су прекрили ливаду. именица
Она је последња одустала. лична заменица 4
2. Одреди службу подвучене именице.
а) Јесен је неприметно стигла у парк. субјекат
б) На часу српског језика писали смо о јесени. објекат
в) Планирамо излет у јесен. прилошка одредба за време 3
3. Употреби именицу *клуба* у реченици као:
а) субјекат, на пример: Клуба је нова.
б) објекат, на пример: Офарбали смо клубу.
в) прилошку одредбу за место, на пример: Ставили смо прибор на клубу. 3
4. Коју службу у реченици имају подвучене личне заменице?
а) Она ме је научила да цртам. објекат
б) Ми смо први у фудбалу. субјекат 2
5. Подвуци субјекатски скуп речи у следећој реченици.
Сањар и лењивац неће много урадити. Сањар и лењивац 1
6. Подвуци предикат у следећој реченици и одреди којој врсти припада (именски или глаголски).
Ноћ је ведра. именски предикат
Вера постиже одличне резултате. постиже 2
7. Подвуци објекатски скуп речи у следећој реченици.
Школа је набавила нове клубе и столице. 1
8. Подвуци атрибут у следећим реченицама.
Разгранате крошње храста заклањале су нам видик.
Сок од јабука је здрав и укусан. 2
9. У следећој реченици подвуци прилошку одредбу за време.
За пет минута стигло ми је десетак порука. 1

10. У следећој реченици подвуци прилошку одредбу за начин.
Корачала је споро и несигурно. 1

11. У следећој реченици подвуци прилошку одредбу за место.
Тамни облаци надвили су нам се над главом. 1

12. Састави реченицу у којој ћеш употребити збирну именицу камење у служби објекта.

На пример:

Сколонили смо камење с улаза.

13. Одреди службу и врсту речи у следећој реченици:

Летњи пљусак умио је школске прозоре.

реченица	служба речи	врста речи
Летњи	атрибут	придев
пљусак	субјекат	именица
умио је	предикат	глагол
школске	атрибут	придев
прозоре	објекат	именица

5

Укупно 26 бодова

13 бодова - (довољан) 2

14 - 17 бодова - 3

18 - 21 бода - 4

22 - 26 бодова - 5

ПРАВОПИС – РЕШЕЊЕ

број бодова

1. Прочитај пажљиво следеће реченице и стави велико почетно слово где треба.
Из Основне школе “Ђура Јакшић стигле су нам честитке за Нову годину и Дан школе.
Музеј меда налази се у Сремским Карловцима у Улици митрополита Стратимировића.
На Европском такмичењу у плесу учествовали су први пут Норвежани, Финци и Швеђани.
Следећег месеца радимо лектуру по избору: “Олданини вртови” Гроздане Олујић или “Бескрајна прича” Михаела Ендеа.
Разврстала сам прибор за цртање и ставила сам на клупу оно што је Миленино, Данилово и Гораново. 5
2. Исправи погрешно написане присвојне придеве (велико слово).
Ускршњи пост _____
Браничевски округ _____
Иванова дискета _____
ужичке доскочице _____
банатско брашно _____
Радичин задатак _____ 5
3. Исправи погрешно написане датуме.
6 јун 1942 6. јун 1942.
17. II. 1965. 17. II 1965.
1 IX 2006 1. IX 2006.
31. XII 2000 31. XII 2000.
4. 7 1996 4. 7. 1996. 5
4. Како пишемо заменицу ВИ из поштовања?
Заменицу ВИ из поштовања пишемо великим словом. 1
5. У следећем тексту исправи где је заменица Ви написана погрешно.
Поштовани господине,
Желим да Вам се захвалим у своје и у име својих другова на компјутерима које сте нам поклонили. Учитељица нам је прочитала Ваше писмо и биће нам част и задовољство да Вам покажемо како користимо Ваш поклон.
Пуно Вас поздравља одељење IV3 1
6. Подвуци правилно написане речи.
неверник, не разуман, не знање, незаслађен, не рад, нејасно 1

7. Препиши следећу реченицу писаним словима водећи рачуна о знацима интерпункције.

„Ти мораш бити моја, па ако не на овоме, а оно на ономе свету!“ узвикнух ја ове речи које сам неколико дана раније чуо на позоришној представи.

2

8. На линији напиши име празника. Води рачуна да ли се пише великим или малим почетним словом.

Још ове године добићу пакетић за Нову годину.

У школу не идемо Првог маја.

Учествујем у приредби поводом Дана светог Саве.

И ове године за Ускрс имамо распуст.

4

9. Одговори на следећа питања.

Када прослављате дан школе?

На пример: Дан школе прослављамо 26. маја.

Које празнике слави твоја породица?

На пример: Моја породица прославља Божић и Светог Јована.

2

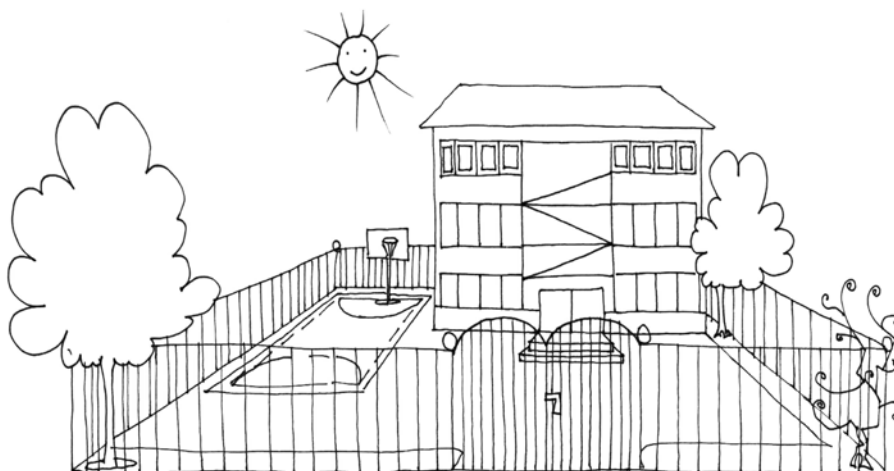
Укупно 26 бодова

13 бодова - (довољан) 2

14 - 17 бодова 3

18 - 21 бода 4

22 - 26 бодова 5

САДРЖАЈ

ПРЕ НЕГО ШТО КРЕНЕШ ДАЉЕ, ПРОВЕРИ КОЛИКО ЗНАШ	4
ПРОМЕНЉИВЕ И НЕПРОМЕНЉИВЕ ВРСТЕ РЕЧИ	8
ДОМИНЕ С РЕЧИМА СУПРОТНОГ ЗНАЧЕЊА	9
РЕЧИ УМАЊЕНОГ И УВЕЋАНОГ ЗНАЧЕЊА	11
ИМЕНИЦЕ (род и број)	12
ИМЕНИЦЕ (зједничке, властите)	13
ЗБИРНЕ И ГРАДИВНЕ ИМЕНИЦЕ	15
АПСТРАКТНЕ ИМЕНИЦЕ	17
РОД И БРОЈ ПРИДЕВА	18
ОПИСНИ ПРИДЕВИ	19
ГРАДИВНИ ПРИДЕВИ	20
ПРИСВОЈНИ ПРИДЕВИ	22
ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ	23
БРОЈЕВИ (основни, редни, збирни)	24
ГЛАГОЛИ	25
КАЗИВАЊЕ ТЕКСТА С ПРОМЕЊЕНИМ ВРЕМЕНОМ	26
КАЗИВАЊЕ ТЕКСТА С ПРОМЕЊЕНИМ ЛИЦЕМ И БРОЈЕМ	28
ВРСТА РЕЧИ – ПРОВЕРА	29
РЕЧЕНИЦА (подела по значењу, облику и саставу)	30
УПРАВНИ И НЕУПРАВНИ ГОВОР	31
СТРИП	33
ИМЕНСКИ И ГЛАГОЛСКИ ПРЕДИКАТ	36
СУБЈЕКАТ	37
ОБЈЕКАТ	38
ПРИЛОШКЕ ОДРЕДБЕ	39
АТРИБУТ	40
СУБЈЕКАТСКИ И ПРЕДИКАТСКИ СКУП	41
СЛУЖБА РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ – ПРОВЕРА	42
ПИСАЊЕ ИМЕНА ДРЖАВА И ЊИХОВИХ СТАНОВНИКА	44
ПИСАЊЕ НАСЛОВА КЊИГА, ФИЛМОВА, ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА	45
ПИСАЊЕ СКРАЋЕНИЦА	46
ПИСАЊЕ ПРИСВОЈНИХ ПРИДЕВА на: -ев, -ов, -ин	47
ПИСАЊЕ ПРИСВОЈНИХ ПРИДЕВА на: -ски, -чки, -шки	48
ПИСАЊЕ РЕЧЦЕ НЕ И ЛИ	49

ПРАВОПИС – ПРОВЕРА	50
РЕД РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ	52
НАГЛАШЕНЕ И НЕНАГЛАШЕНЕ РЕЧИ, СЛОГОВИ.	52
РЕЧИ РАЗЛИЧИТОГ ОБЛИКА, ИСТОГ ЗНАЧЕЊА	53
РЕЧИ РАЗЛИЧИТОГ ОБЛИКА, ИСТОГ ЗНАЧЕЊА	53
РАЗЛИКОВАЊЕ ГЛАСОВА Ћ-Ч, Ћ-Џ	54
ВЕСТ, ИЗВЕШТАЈ	55
ПИШЕМО ПИСМО	56
ОПИСИВАЊЕ.	58
ОПИСНИ И ПРИПОВЕДАЧКИ ТЕКСТ	60
ПЛАН ПРИЧЕ	62
РУЖНО ПАЧЕ.	63
ДОВРШИ ЗАПОЧЕТУ ПРИЧУ	65
ПРОВЕРИМО ЗНАЊЕ КРОЗ ИГРУ	66
ЗАДАЦИ ЗА ВЕЖБАЊЕ	68
МРАВ ДОБРА СРЦА – Б. Црнчевић	69
СВИТАЦ ПШЕНИЧАР И ВОДЕНИЧАР – Д. Ерић	70
МЕЂЕД, СВИЊА И ЛИСИЦА – народна прича	71
НАЈБОЉЕ ЗАДУЖБИНЕ – народна прича.	72
БАЈКА О ДЕЧАКУ И МЕСЕЦУ – Бранко В. Радичевић	73
ЛУЦКАСТА ПЕСМА – Ф. Г. Лорка,	74
АЖДАЈА СВОМЕ ЧЕДУ ТЕПА - Љ. Ршумовић	74
ОЛДАНИНИ ВРТОВИ – Гроздана Олујић.	75
АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА – Луис Керол	76
БОСОНОГИ И НЕБО – Б. Црнчевић.	77
ПРВА ЉУБАВ – Б. Нушић.	78
ТРНОВА РУЖИЦА – Браћа Грим	79
ГРАД – Ј. Веселиновић	80
БЕСКРАЈНА ПРИЧА – М. Енде.	81
БАЈКА	82
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ	84
ВРСТА РЕЧИ - решење	86
СЛУЖБА РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ - решење	88
ПРАВОПИС – решење.	90

Мирјана Ј. Аранђеловић Миленија Петровић

НАСТАВНИ ЛИСТОВИ

за српски језик и књижевност
за 4. разред основне школе

ИЗДАВАЧ

BIGZ Publishing

11000 Београд, Булевар војводе Мишића 17/III

ЗА ИЗДАВАЧА

Мирјана Милорадовић

УРЕДНИК

Мирјана Милорадовић

ЛЕКТОР

Милена Шећеровић

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК

Бранко Петровић

ШТАМПА

Ротографика д.о.о. Суботица

ТИРАЖ: 5000

ISBN 978-86-13-01097-5

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37 . 016 : 811 .163 . 41(075.2) (076)

АРАНЂЕЛОВИЋ, Мирјана Ј.

Наставни листови за српски језик и
књижевност : за 4. разред основне школе /
Мирјана Ј. Аранђеловић , Миленија Петровић. -
2. изд. - Београд : BIGZ, 2007
(Суботица : Ротографика). - 96 стр. :
илустр. ; 26 cm

Тираж 5.000.

ISBN 978-86-13-01097-5

1. Петровић, Миленија

COBISS.SR-ID 141215756

